

KONYA'DA SIRÇALI MEDRESE

M. ZEKİ ORAL

I. MEDRESENİN MEVKİİ, ADI VE YAPISI

Medresenin mevkii: Sırçalı Medrese, Konya şehrinin eskiden Dış Kale surları içinde ve Alâ üd-din tepesinin güney tarafında kalan sahada idi. Bugün Gazi Alemşah mahallesinde, Araboğlu makasından Sahibata Camiine giden yolun sağındadır.

Medresenin Adı: Orta Anadolu'da "Çini" ye "sırça" derler. Aşağıda görüleceği gibi, bu medresenin iç tezyinatında pek çok çini kullanılmış olduğu için "çinili medrese" anlamına olarak "sırçalı medrese" denilmiştir.

Medresenin esas kısımları: Medrese, doğu batı istikametinde dikdörtgen şeklinde bir kaide üzerine kurulmuştur. Dikdörtgenin uzun kenarını teşkil eden yanlarında altı üstlü medrese odaları vardı. Doğu tarafında cümle kapısı ile türbe odası ve medresenin birinci katını teşkil eden odalardan ikisi bulunmaktadır. Batı tarafında ise Eyvan ile kubbeli odalar vardır (Plân 1-2). Cümle kapısından girilip sağa dönülünce türbe odasına muvazi olarak giden dar koridorun sonunda bir merdivenle medresenin sağ (Kuzey) tarafındaki üst kata çıkılırdı. (Resim 1) Güney tarafında buna mütenazır bir merdiven bulunuyordu.

Medresenin bugünkü durumu: Bugün medresenin cümle kapısı ile kapının sağındaki türbe odası ve mukabilinde alt kat odalarından ikisi ve eyvan ile yanlarındaki kubbeli odalar muhafaza edilmiş, sağ ve sol yanlarındaki talebe odaları yıkılmış, sağda temel duvarları, solda ikinci katı tutan kemerler kalmıştır. Bu kısımlar aşağıda tekrar ele alınacaktır.

Medresenin tipi ve benzerleriyle mukayesesi: Selçuk medreseleri esas itibariyle iki tiptir.

A- Konya'da Karatay, İnceminare medreselerinde olduğu gibi bir tarafında kapı ve kapı yanlarında sıralanan odalar, mukabilinde eyvan ve kubbeli dersaneler, yanlarda talebe odalarıyla hudutlanan

orta kısmın üstü yüksek bir kubbe ile örtülmüş olan tipdir ki, bunların emsali azdır.

B- Esas kısımları az çok farklarla aynı olduğu halde ortası (avlunun üstü) açık bırakılmış olan bu ikinci tipin Anadolu'da bir çok misalleri vardır. Akşehir'de Sahibata, Kayseri'de Hant Hatun, Sivas'ta ve Kayseri'de Sahibiye medreseleri, Sivas'ta Bürücerdi, Tokat'ta Gökmedrese Sinop'ta Pervane bey medresesi bu tipte olanlardır. Görülüyor ki bunlar daha çok yapılmış ve Anadolu Beylikleri zamanında da devam etmiştir. Karaman'da Hatuniye, Niğde'de Akmedrese bunlardır. İşte konumuza esas olan Sırçalı Medrese de bu ikinci tipdendir. Fazla olarak Tokat'taki Gökmedrese, Niğde'deki Akmedrese gibi iki katlıdır.

Sırçalı medresede kullanılan inşaat malzemesi : Medresenin dış divarlarıyla mimarî tezyinatının bulunduğu cümle kapısı Konyanın Giçi Muhsine ve Saray köylerinden getirilmiş, aslı indifaî tüflerden olan yapı taşındandır¹. Dış duvarları ince tarakla yontulmuş bloklar halinde Giçimuhsine taşlarından itina ile örülmüştür. İç kısımların duvarları kireç harç ve moloz taşlarla yapılarak, yüzleri, bir iki satuh müstesna, ekseriya çini kaplanmıştır.

Şimdi medresenin esas kısımlarını tezyinatıyla birlikte ele alalım:

A- Medresenin cümle kapısı : Binanın temel duvarları hizasından dışarıya çıkmış iki yan duvarı ile bu duvarlara istinat eden yüksek bir tak kemer ve kemer üstü sathından meydana gelmiştir. Yan duvarlarının dış yüzleri medresenin esas duvarları gibi ince tarakla yontulmuş taşlardır. Cephesi ve iç yanları mimari tezyinat ve nişlerle bezenmiştir. (Resim 2). Şöyle ki kapı cephesinin dış kenarı eşkenar dörtgen (main) lerle, içleri baş ve yanları dairevi geçmelerden meydana gelmiş hendesî bir bordürle çevrilmiştir. Bu bordür, kapıyı zeminden ayıran kabartma ve çukur silmeli bir kaideden başlar. Sağ-

¹ Konyadaki tarihî eserlerde başlıca üç cins yapı taşı kullanılmıştır. a- Giçimuhsine taşıdır. Soluk mavi, esmer renkte olur. İndifaî tüflerdendir. Harici tesirlere karşı çok dayanıklı olduğu halde yumuşak ve işlemesi kolaydır.

b Sille taşı, kırmızımtırak renktedir. Bir cinsinin mukavemeti az ise de, diğer kısmı sert ve dayanıklıdır. Fakat işlemesi zordur. Bu da indifaî tuf (Volkan külü) dür.

c Gödene taşı, sarımtırak beyaz renkte bir nevi kalker taşıdır. Bu isimler buldukları semt ve köylere göre verilmiştir.

dan yukarıya, kapı üstünde ufki, solda yukarıdan aşağıya doğru devam eder. Bundan sonra kenarları üç tahrir çizgisiyle sınırlanmış yarım yıldızlardan bir ikinci bordür vardır. Bu da aynı suretle kapı etrafını çerçeveler. Bunu müteakip hendesî hatlar içine papatyalar konmak suretiyle yapılmış (buna çiçekli hendesî tezyinat diyebiliriz) daha geniş bir bordür gelir. Bu suretle kapı yüzü tamamlanmış olur. (Resim 3). Bundan sonra kapı sathı içe doğru çalınmış ve yüzü rumî motiflerden bir zencirek ile süslenmiştir. Bu kısımda baklava biçimli bir kenar tezyinatından sonra göğdesi zikzaklı, başlık altı zencirekle ayrılmış ve başlık altı iki boy yaprak tezyinatıyla tamamlanmış sütuncalar vardır. Bu sütuncalar bir bumar tezyinatıyla taçlandırılmıştır. Böylece kapı sathı kırılmış ve iç tarafındaki nişlere dönülmüştür. Buraya kadar yazılan tezyinat unsurları birer tahrir çizgisiyle yekdiğerinden ayrılmıştır. (Resim 4, 5).

Cümle kapısı nişleri: Kapının sağ ve solunda iki niş vardır. Sağ niş dışta hendesî geçmelerden bir bordür ile çerçevelenmiştir. Bu çerçevenin içine münkesir hatlarla süslü sütuncalarla mihrap çukuruna geçilmiş, ortasına üst tarafı istalaktitli bir mihrap açılmıştır. Mihrap çukurunun içindeki yivlerin başı nebatî süsler ve minicik istalaktitlerle tamamlanmıştır. (Resim 5, 6, 7). Sol niş sağdakinin aynıdır. Yalnız kenarındaki hendesî geçmeler arasına altı yapraklı papatyalar konmuştur. (Resim 2).

Nişlerin üstü: Tak kemerinin üzengileri, istalaktitler ve mihrapçıklarla süslenerek bunlara istinat eden tak kemeri çevrilmiştir. Kemer kavsinin kenarları tek tahrir çizgisile ayrılmış yarım papatyalar (Üç kavisli mihrapçık) ve hendesî geçmelerle süslenmiştir. Kemer aynalığına ve kaidesine muhtelif bezemelerle doldurulmuş yedi tane göbek tezyinatı konmak suretiyle tenevvü temin olunmuştur (Resim 2, 7).

Giriş kapısı: Nişlerden sonra ince tarakla yontulmuş taşlardan yan söveleri bulunan ve uzunluğuna, genişliğine giriftler açılarak hazırlanmış muhtelif renk taşlardan basık kemerli bir giriş kapısı açılmıştır. Giriş kapısının yukarısında ve iki tarafında üstleri istalaktit tezyinatı, yanları sütuncalarla müzeyyen iki tepe penceresi açılmış, bu pencerelerin arasına yanları burmalı sütuncuklara dayanan üç kemerle tahdit olunmuş bir sath içine bir numaralı kitabe konulmuştur (Resim 7, 8).

B- Methal: Giriş kapısından geçilince, sağında türbe odası solunda medrese, alt kat odalarından birinin duvarlarına istinat eden ve üstü Bursa kemeriyle nihayetlenmiş bir medhal vardır (Plân 4). Bu methal kemerleri üzengilerinden başlayan ve ince mozayik tezyinatla bir sıra renkli tuğla, bir sıra kahve rengi çini ile tahrirlendikten sonra, iç sathı mavî, kahverengi çiniler ve renkli tuğlalardan nihayetsiz bir bezeme ile süslüdür. Resim 9, 12'de sağ köşede bu kısım görülmektedir.

C- Türbe: Methale iki kapı açılır: sağdaki kapıdan türbeye girilir, türbe altı, üstlü iki kattır. (Plân 4).

I- Türbe mahzeni: Mahzene gayrimüsavî yükseklikte yedi ayak merdivenle inilir. Mahzen kare şeklinde bir temel üzerine kurulmuştur. Duvarların köşelerinden yükselen kemer ayaklarına istinat eden mütekatı dört sivri kemerin birleşmesinden meydana gelmiş manastır Tonusu ile mahzenin üstü kapatılmıştır. Türbede medfun zevatin mumya veya kemiklerinden eser kalmamıştır. (Plân 2).

II- Mezar odası: Bu odaya methalden iki ayak merdivenle çıkılır. Selçuk türbelerinde ölünün cesedi veya mumyası yukarda yazılan mahzene konduğu halde mahzen üstündeki odaya temsili mahiyette mezarlar yapılır. Ziyaretçiler bu makama gelirler. Fatiha okurlar. Onun için buraya mezar odası dedik. Mezar odası da kare plânlı olup moloz duvarla inşa edilmiş, doğu ve batıya iki tane dikdörtgen pencere açılmıştır. Duvarın üstü sekiz sıra tuğla ile çevrildikten sonra, bir sıra tuğla ve tuğla aralarına kare şeklinde mavi ve kahverengi çiniler konmuş üç sıra tuğla ile de sath daraltılarak kubbeye geçilmiştir. Sırlı tuğla ve çinilerden balık kılıcı şeklinde örülerek fırın sırtı (basık) bir kubbe ile mezar odasının üstü kapatılmıştır. (Resim 10, 11). Türbenin içinde üç kabir vardır. Bu kabirlerin dışı çinilerle süslü ve burada medfun kimselerin isimleriyle ölüm tarihleri yazılı olduğu kabul edilebilir². Bunlardan eser kalmamıştır.

Ç- Talebe odalarından biri: Methalin soluna açılan basık kemerli bir kapıdan bahse konu olan talebe odasına girilir. Odanın tavanı bir tonosla kapatılmış, doğu duvarına içe şevli küçük bir pencere açıl-

² 1313 yılında burayı ziyaret etmiş olan merhum üstat Ahmet Tevhit bey kabirlerde çini parçaları gördüğünü kaydetmiştir. Ahmet Tevhit. Konyaya bir seyahat gayr-i matbu kütüphanemdeki yazma nusha. sahife 71.

mıştır. (Resim 21. (Solda ve aşağıda görülen küçük pencere budur). Medresenin alt katındaki talebe odalarından mahfuz kalmış tek oda olarak bu gösterilebilir.

D- Methal üstündeki eyvan : Methalin önünde yüzü ve altı-eyvan kemeri gibi- çinilerden kesilmiş nebatî motiflerle süslü yanlarda pâ-yelere dayanan bir kemer varmış (Resim 1 sağ tarafına ve plân 4. C.D. kesitine bakınız). Bu kemerin sağ tarafındaki alt kısmın sathı sırlı tuğla mavi, mor renkli çinilerden gamalı haç tezyinatıyla bezenmiştir. (Resim 12) Kemer üzengilerinin yüzü dikdörtgen şeklinde ufak dört köşe mozayik çinilerle ve iki sıra sırlı tuğla ile tutturulmuştur. Burada mavi, koyu mor renkli çinilerden gayet güzel yerleştirilmiş istalaktitli, aynı renk çinilerden kesilmiş ve lâle içine susam yaprağı tezyinatından bordürler, sırlı tuğla ve çinilerden geniş bir kemer altı sathı görülür. (Resim 12) Bu kemerin üstü ve sol tarafı tamamen yıkılmıştır. Burada yani methal üstünde önü bu kemerle müzeyyen bir sofa düşünüyorum.

E- Medrese odaları ve koridorları : Bu eyvandan sonra medresenin koridorları ve odaları gelir. Methal üstündeki eyvan kemeri, kenarları mozayik çinilerle süslü sütuncuklar, yüzleri betabî ve hendesî motiflerle bezenmiş pilpâyelere istinat eder. Bu eyvan kemerinin altından sivri kemerli bir kapı ile koridora geçilir. (Resim I sağ tarafında). Koridorların üstü yanlarda tuğladan yapılmış küçük Manastır tonosları, ortası da dar bir tonusla kapatılmıştır. Koridorlar medrese odalarının önleri boyunca sağlı sollu methal yanlarından başlar, güney ve kuzey taraflarındaki odalar boyunca devam eder (Plân: 3 E. F. kesiti). Her oda önünde payeler arasını teşkil eden sivri kemerli bir geçit bulunduğu, resim 13'teki kalıttan istidlâl olunabilir. Medresenin kuzey tarafında dört oda temeli görülmektedir. Güney tarafındaki ikinci kat odalarının döşemelerini tutan tonoslar yıkılmış ise de, takviye kemerleri son toprak temizlemesi esnasında meydana çıkarılmıştır. Resim: 23 Bu tarafı da dört oda yeri görülmektedir ki böylece medresenin sağlı sollu alt katında dörderden sekiz oda meydana çıkmış olur.

Cümle kapısının solunda ve türbe odasının mukabilindeki iki oda ile türbe odasının soluna bitişik olan odayı (Şimdiki halâ yeri) de hesaba katılırsa aşağıda yazacağımız kubbeli odalar hariç, medresenin alt katında onbir oda vardır. Güney tarafında alt kat kemerlerinin üstünden başlayan ikinci kat irtibat duvarları, temel bakiyeleri bunun bir

hakikat olduğunu gösterir. Böylece üst katı da onbir odalı kabul ettiğimizde medresenin yirmi iki odası bulunduğu neticesine varılır.

E - Kubbeli odalar : Medrese avlusunun batı tarafında bugün mevcut olan yanlarda iki kubbeli oda (dershane) ile ortada bir eyvan vardır. (Plân 5 A-B kesiti). Medrese koridoruna açılmış bir kapı ile sağdaki kubbeli odaya girilir. Oda duvarları içten dik dörtgen bir kaide üstünde yükselir. Odanın güney duvarı ortada bir payeye istinat eden iki kemerle kare şekline çevrildikten sonra, üçgenvâri pandantiflerle on altıya bölünerek kubbe kasmağına varılmış ve üzerine sivrice bir kubbe oturmuştur. Kapı yanında medresenin avlusuna açılan büyük bir penceresi, (resim: 14, 15) kubbe tanburunun doğu ve batı taraflarına açılmış üstü kemerli iki yıldız penceresi, güney duvarında basit bir mihrabı vardır. Burada kemerler, pantantifler, kubbe tuğladandır. Bu mihraba bakarak bu odaya mescit diyenler de olmuştur³. Bu odanın şimal duvarındaki kemerlerin üstünü teşkil eden yerde kalın duvarların yükselmesi lâzımgelirken, duvar blokunun içinde bir geçit bırakılmış, üstü bir tonosla kapatılmıştır. Bu geçit medresenin arka tarafından geleceklerin medreseye girebilmeleri için bir arka kapı yolu olması mümkündür.

Sol tarafındaki kubbeli oda (dershane) ye gelince:

Bu odaya diğeri gibi sol taraf koridoruna açılan bir kapıdan girilir. Oda dört köşe bir kaide üzerine kurulmuş üçgenvâri pandantiflerle on ikiye taksim edilerek kubbe kasmağı çevrilmiş, üstüne sivrice bir kubbe oturmuştur. Batı ve güney duvarlarında iki küçük yıldız penceresi vardır. Bunlardan batıya açılanın üstü sivri kemerli, diğerinin yanları zikzaklı, süslüdür. Bu odanın medrese avlusuna açılan büyücek bir penceresi varmış; bugün kapatılmıştır. Bunun duvarları da moloz taş pandantif ve kubbe tuğladandır.

G - Eyvan cephesi : Eyvan kemerinin aynalık kısmı yıkılmıştır. Biz bu eyvanın cephesini Gömeç hatun türbesinin tak kemerinde olduğu gibi düşündük. Aşağıda yazacağımız tezyinat bakiyeleri ve âyetlerin devamı bize bu kanaati vermektedir. Şöyle ki: eyvanın yan cephelelerini süsleyen tezyinat, kemer dışında ve sağdaki kubbeli oda penceresi üstünde gayet sanatkârane çini geçmelerden ayaklı küfî ile yazılmış **الشكر لله** Kitabe 3.ten sonra başlayan dış bordur (Resim 14'te)

³ Konya ve rehberi sahife 65.

görüldüğü gibi mozayik çini geçmelerden nihayetsiz bir bezeme halinde devam eder. Bundan sonra mavi çinilerden tahrir çizgileriyle ayrılan zencirek gelir. Burada duvar biraz incelir. Sonra Besmele ile Süre 2, Âyet 284-286 başlar. (Kitabe 2) ve yukarıya doğru devam eder. Bu âyetler mor çinilerden nebatî motifler arasına mavi çiniden kesilmiş Selçuk sülüsü harflerle yazılmıştır. Âyet yazılı olan bu bordürün yanları da mavi çinilerden bir tahrirle sınırlanmıştır. Burada eyvanın yan cephesi bir silme ile çukurlaşır. Bu silmenin yüzü lacivert, mavi çinilerden rumî ve lâlelerden meydana gelmiş nebatî tezyinatı muhtevidir. Bu da şakuli olarak devam eder. Bundan sonra eyvanın kemer yanları başlar. Kemer üzengisi lacivert ve mavi çinilerden geçmeler ve sütuncuklarla süslüdür. (Resim 15). Tam kemer üzengisine küfî olarak الملك الله yazılıdır. (Kitabe 3). Buradan başlayan ve sureti mahsusada imal edilmiş mavi ve mor renkli çinilerden yarım üstüvanî iki tahrir (kaş) yükselir. Bunlardan bir tanesi şakuli olarak devam eder. Diğeri eyvan kemeri kavşile döner. Bunu müteakip açık kavis halinde bir sath vardır. Bu sathın içi de mavi çinilerden bir tahrirle sınırlanmış ve mavi çinilerden nebatî tezyinat arasına Sure 48, Âyet 1-4 (Kitabe 4) harfleri koyu kahve rengi çinilerden kesilmiş yukarda işaret edildiği gibi, Selçuk sülüsü harflerle yazılmıştır. Bu cephenin kenarı altı köşeli bir sütunun yarısı şeklinde ve mavi mor çinilerden üç yüzlü bir sütunla nihayetlenir. Burada eyvan kemerinin yüzü içeriye dönmüştür. Eyvan kemerinin sol tarafı da buraya kadar yazılanların aynıdır. Yalnız bu tarafta sağda başlayan bordürdeki âyetlerin son kısımları gelir. Eyvan kemerinin sol taraf üzengisinde küfî ile tekrar Elmülküllillah الملك الله, pencere üzerinde ve evvelki şekilde El'azame-tülillah العظمة الله yazılmıştır. (Resim: 15, Kitabe 3) Buraya kadar anlatmaya çalıştığımız eyvan cephesinin sağ yan yüzünde şakuli olarak yükselen, sol yan yüzünde yukardan aşağıya doğru devam eden âyetlerin 4/7 ünü teşkil eden bir kısmı noksan- dır ki, bu yazıların eyvanın sağ ve solunda yanlarına doğru devam ettiği ve aynalık kısmında ufkî bir satır bulunduğu kanaatini vermektedir. Çünkü yaptığımız hesaplara göre, mevcut yazı bakiyelerinin (Kitabe 2 [...] işareti dışında kalan kısım) uzunluğu 10,80 metredir. Mevcut yazının 4/7 ü ise 14 metrelik bir sahayı işgal edecektir. Bu itibarla eyvan kemerinin üstünde bu yazıları tamamlayan bir aynalık bulunduğu ve aynalığın yazıların devamı ile çerçevelendiği muhakkak olarak kabul edilebilir. (Plân 6).

V- Eyvanın içi: Eyvan dikdörtgen şeklindedir. Arka ve yan duvarları yükseltilmiş, önü açık bırakılmıştır. Yan ve arka duvarlarının yüzleri altı köşeli mavi çinilerle kaplı imiş. Bu, mihrap üzerinde ve mukabil tarafındaki duvar yukarısında görülen kalıntılardan anlaşıl-maktadır. Tonos üzengisiyle duvar satırları küçük dikdörtgen ve kare şeklinde, bir sırası çini, bir sırası sırlı tuğladan olmak üzere iki sıra kornişle ayrılmıştır.

H- Eyvan kemerindeki süsler ve yazılar: Eyvan kemerinin altındaki çizgiler sırlı tuğladan kabartma bir kenarla hudutlanmış, içine mavi ve mor renkli çinilerden bir geçme içine beş altı köşeli satırlar tersim olunmuş, bu satırların içi de yine mavi, mor, kahverengi çinilerden hendesî geçmelerle doldurulmuş ve yazılar yazılmıştır. Sol taraftaki satırların birinin içinde mühendis kitabesi vardır. (Kitabe 5 Resim 16) Kitabe mukabilinde ise farisi beyt varmış; bugün o kısım düşmüştür. (Kitabe 6). Eyvan tonosunun altı ve yanları rumî motiflerden bir bordür ile çevrilmiş içi mavi ve mor çinilerden nihayetsiz bir bezeme ile doldurulmuştur. Bu kısmın yanlarında çiniler mevcut ise, de, tonos altı maalesef dökülmüştür (Resim 17). Eyvanın yan duvarlarıyla arka duvarının birleştiği yerde, yukarda yazılı kitabeli kemer gibi müzeyyen bir süs kemeri daha vardır (Resim 18-19).

L- Eyvanın arka duvarı: Bu duvarın yüzü, etrafında mavi çinilerden rumî, lâle motifleriyle sırlı tuğladan bir bordürle tahdit olunduktan sonra, mavi çinilerden nebatî motifler içine (Kitabe 7). Besmele ile âyet-el Kürsî yazılmıştır. Bu geniş yazı bordürünü müteakip mavi ve mor renkli çinilerden rumî ve lâle motifleriyle dar bir bordür daha vardır. Bu yazıdan bordürlerin içinde kalan duvar yüzü sekiz kenarlı poligonlarla şualandırılmış, poligonların içleri gamalı haç şeklinde hendesî geçmelerin araları mühr-i Süleyman'lı ve iç içe sekiz köşeli yıldızlarla tamamlanmıştır (Resim 18-19).

M- Eyvan mihrabı: Mihrap eyvanın güney duvarındadır. Mihrabın yan satırlarında kesme çinilerden sülüs ile yazılmış (Kitabe 8) vardır. Bundan sonra mavi çinilerden tahrirler içine alınmış mavi, kahverengi çinilerden lâle tezyinatıyla süslü bir silme gelir. Bu silmenin içinde mihrap istalaktitleri ve aynalığı vardır. Mihrap aynalığı yine mavi ve kahverengi çinilerden yıldız ve yarım yıldız süsleriyle doldurulmuştur. Mihrap istalaktitleri hepsinde başka başka şekillerde hen-

desî motiflerle müzeyyendir. Mihrap yanlarında sütuncuklar vardır. Mihrap çukurundaki tezyinatın karakteri bozulmuştur (Resim 20).

Cümle kapısının üstü, (Resim 21)de görüldüğü gibi, açık bulunuyordu. Son yıllarda bir ahşap siperle kapatılmıştır (Resim 2). Aşağıda yazacağımız arşiv tetkiklerinden anlaşılacağı veçhile yıkılan medrese odaları kerpiçten imal edilerek içinde tedrisata devam edilmiştir.

Hülâsa olarak denilebilir ki Sırçalı medrese mimarlık mimarî tezyinat yazı, çini sanatları itibariyle devrinin kemalini ifade eden bir eserdir. Türk sanat zevkinin, sanat istidadının dinî vecd ve ilhamının, bilhassa ulüvvü cenabının en canlı ve heyecanlı bir şahidi ve şahikasıdır.

II. KİTABELER

I — Sırçalı Medresenin cümle kapısında şu inşa kitabesi vardır: (Resim: 8).

1 — السلطانی

2 — رسم بعمارة هذه المدرسة

3 — المباركة في دولة السلطان الاعظم ظل الله في

4 — العالم غياث الدنيا و الدين علا الاسلام و المسلمين ابى الفتح

5 — كيخسرو بن كيقباد قسيم امير المؤمنين الفقير الى رحمة ربه بدرالدين

مصلح

6 — ادام الله ته فيقه و وقفها على الفقها والمتفقه من اصحاب

7 — ابى حنيفه (Bir kelime kırık) رضى الله عنه في سنه اربعين و ستمائة

Türkçesi birinci satır "sultana mensup" demektir. ekseri kitabelerde Selçuk tuğrası olarak yazılır. Diğer satırlar "mü'minler beyi (Abbasî halifesi) nin ortağı, büyük sultan, âlemde Hakkın gölgesi, din ve dünyanın yardımcısı, İslâm ve müslümanların yücesi, fetih babası, Keykubat oğlu Keyhusrev'in hükümdarlığında, Hakkın rahmetini dileyen fakir Bedrüddin Muslih. Allah ona tevfikini devamlı kılsın- Bu mübarek medreseyi 640 yılında inşa etti. İmam-ı âzam Ebu Hanife -Allah ondan razı olsun- eshabından olan fukahaya ve ilmi fıkıh müntesiplerine⁴ vakfetti.) demektir.

⁴ Fıkıh فقہ bir şeyi iyi anlayıp bilmek mânâsındır. Sonradan tefsir ve hadis dahil olmak üzere din ve şeriat ilimlerine âlem olmuştur. Fakih فقيه emir vezninde

Kitabe: Clément Huart. Epigraphie Arabe d'Asie Mineure sahife: 79. No: 53'te şu farklarla neşredilmiştir. 4. satırdaki (Ala-ül-islâm علا الاسلام orada alem 'ül-islâm علم الاسلام 5. satırdaki el-fakir الفقير el-abd العبد ve Muslih مصلح Bıslı بیصلی, 6. satırdaki el-mütefekkih المتفقه el-münfakih المنفقه yazılmıştır. Diğer kitabe ve âyetler yazılmamıştır. Aynı kitabe Dr. J. H. Löytved Konia-Inschriften der Seldschukischen Bauten sahife: 43 No: 27 de yazılmış isede satır numaraları konmamış 3. satırdaki Devlet دولة orada دولت 5. satırdaki Bedr'üd-din Muslih بدرالدين مصلح Bedr'üd-din bin Muslih بدرالدين بن مصلح, rahmet رحمة, رحمت 6. Satırda (El'Mütefekkih المتفقه el'mün-fikin المنفقين şeklinde tespit olunmuştur.

7. Satırdaki Ebihanifeden sonra Ennuman النعمان ilâve edilmiştir. Burada bir kelime kırık ise de Ennuman olduğu kestirilemez; o zaman mevcut olduğu da kabul edilemez çünkü Dr. J. H. Löytved den evvel kopya etmiş olan Clement Huart da bu kelimeyi görmemiştir. Burada silik olan kelimenin El-Küfi الكوفي olması dayaklıdır. Çünkü kelimenin sonundaki fi في harflerinin kalıntıları farkedilmektedir. Bu kitabe Konya ve rehberi (bir heyet tarafından yazılmış 1339 da İstanbul Ahmet İhsan ve şürekâsı tarafından basılmıştır.) Sahife: 65'te yayınlanmış, fakat 4. satırdaki Kasim قسم kelimesi hiç yazılmamış 5. Satırdaki El-Mütefekkih المتفقه El-Münkin المنفقين yazılmış; 6. satırın başındaki Ebi ابی kelimesi unutulmuş; bu satırdaki kırık kelime işaret olunmamıştır.

Tarihî turistik Konya rehberine (Konya yeni kitap basımevi 1950) Konya ve rehberindeki yanlışlarla iktibas olunmuştur. Kitabeyi, bazı nokta farklarından sarfinazar, en doğru olarak Ahmet Tevhit bey merhum yazmıştır.⁵

II Sırçalı Medresenin eyvan yanlarındaki dış bordürde şu âyet vardır. Sure : 2 âyet 284-286 (Resim: 15)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ اللَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنْ تَبَدَّلُوا مَا فِي

sıfattır. Cem'i fukaha gelir. Fıkıh ilimlerini bilen kimseler demektir. Tefekkuh تَفَقُّهُ tefe'ul vezninde fıkıh tahsil ve fıkıh ilmine intisap edenler mânasına gelir. Fıkıh ilmine intisap etmiş kimselere de mütefekkih متفقه denilir. Vâkıf medresesini İmamazam Ebuhanife mezhebine göre amel eden fıkıh âlimlerine ve müntesiplerine vakfetmiş demektir.

⁵ Konyaya bir seyyahat sahife 70.

انفسكم او تحفوه يحاسبكم به الله فيغفر لمن [يشاء ويعذب من يشاء والله على كل شيء قدير آمن الرسول بما انزل اليه من ربه والمؤمنون كل آمن بالله وملئته وكتبه ورسله لا تفرق بين احدٍ من رسله وقالوا سمعنا واطعنا غفرانك ربنا واليك المصير* لا يكلف الله نفساً الا وسعها لها ما كسبت وعليها ما اكتسبت ربنا لا تؤاخذنا ان نسينا او اخطانا ربنا ولا تحمل علينا اصراً كما حملته] على الذين من قبلنا ربنا ولا تحملنا ما لا طاقة لنا به واعف عنا واغفر لنا وارحمنا انت مولينا فانصرنا على القوم الكافرين *

Türkçesi “göklere ve yerde olan her şey Yüce Tanrındır. Nefsinizde olanı, izhar etmeniz de gizleseniz de onunla Allah sizi hesaba çeker, dilediğini af ve dilediğine azab eder. Allah her şeye kadirdir. Resul kendine Rabbi tarafından indirilen şeye iman etti, mü'minler de Allaha, Meleklerine, Kitaplarına ve Resullarına iman ettiler. Biz Resullerden birinin arasını tefrik etmeyiz. Eşitlik ve itaat ettik. Ya Rabbi senin mağfiretini isteriz ve nihayet gideceğimiz yer sensin. dediler. Allah bir nefsi ancak vüs'u kaderiyle mükellef eder. Kimsenin kazandığı kendi lehine veya aleyhinedir. Ya Rabbim bizi unuttuğumuz şeyle veya hatamızla sorguya çekme. Ya Rabbi bizden evvelkilere yüklediğin gibi ağır yükler yükleme. Ya Rabbi bize takatimiz olmayı tahmil eyleme, bizi af ve mağfiret eyle ve bize rahmet buyur sen Mevlâmızın. Kâfir kavim üzerine bizi mansur eyle” demektir.

III — Medrese eyvanının sağ tarafındaki kubbeli odanın pençeresi üzerine çinilerle ve küfi yazı ile الشكر لله Şükür Allah içindir. Eyvan kemerinin sağ ve sol üzengilerinde الملك لله mülk Allah içindir.⁶ eyvanın sol tarafındaki kubbeli odanın pençeresine de العظمة لله büyüklük Allah içindir. cümleleri yazılmıştır.

IV — Eyvan yanındaki mukavves bordürde şu âyet vardır. Sure: 48. âyet: 1-4 ve 5'ten bir kısım.

توكلت على الله بسم الله الرحمن الرحيم انا فتحنا لك فتحاً مبيناً * [ليغفر لك الله ماتقدم من ذنبك وما تأخر ويتم نعمته عليك ويهديك صراطاً مستقيماً *

* Dr. J. H. Löyvel sahife 30-31 de diğerlerini yazmış bu cümleyi almamıştır.

وينصرك الله نصراً عزيزاً * هو الذى انزل السكينة فى قلوب المؤمنين ليزدادوا
ایماناً مع ایمانهم والله جنود السموات والارض وكان الله علماً حكماً * ليدخل
المؤمنين والمؤمنات

“Tevekkül Allah üzerinedir. Rahmet ve inayet sahibi Allahın adıyla başlarım. 1- Biz sana âşikâr bir fetih ile fütuhât verdik. 2- Allah senin geçmiş ve gelecek günahlarını mağfîret etmek ve senin üzerine nimetini itmam eylemek ve seni doğru yola hidayet buyurmak için, 3- ve sana galib ve kadir bir nusrat ile nusrat etmek için bu fütuhâtı verdi 4- İmanları üzerine iman artması için mü’minlerin kalplerine sükûneti inzal eden odur. Göklerin ve yerin bütün askerleri Allahındır. Allah âlim ve hakîm oldu. Erkek ve kadın mü’minleri... ilâh..

V—Eyvan kemerinin sağ yukarısında şu mühendis kitabesi vardır:

1 — عمل

2 — محمد بن محمد بن

3 — عثمان البنا الطو

4 — سى

Türkçesi “Tus’lu⁷ mühendis Osman oğlu Mehmet oğlu Mehmet yaptı.” Yukarıda işaret olunan neşriyatta kitabede tekerrür eden Mehmet bin محمد بن محمد kelimeleri noksan yazılmıştır. Bu kitabe medresenin mühendisini göstermesi bakımından önemlidir.

VI—Eyvan kemerinin sol taraf yukarısında şu farisi beyt yazılı imiş:

1 — بساختم این نقش بر

2 — نیابد روزگار

3 — من تمام این بماند یا

4 — دکار

Türkçesi “hatıra kalsın diye bu nakşi (Sırçalı Medreseyi yahut

⁷ Tûs, Horasan’da Meşhedin 20 kilometre batı-kuzeyinde eski bir şehirdir. İslâmiyetten evvel ve sonra mamur ve meşhur olup İmam-ı Gazalî, Nasir üd-din, Firdevsî gibi bir çok büyükler yetiştirmiştir. Harun’ür-Reşit bu şehirde vefât etmiş, 12 İmamdan Ali Rıza bu civarda şehit edilmişti. İmam-ı Ali Rızanın şehit edildiği Tokan köyü bilahare Meşhed namı ile büyük bir şehir haline geldiği için Tûs ahâlisi de buraya göçmüş ve Tûs harap olmuştur. Kamus ül-a’lâm cilt 4, sahife 3021.

çini tezyinatı) yaptım. Ben ölürüm bu yadigâr kalır.” kitabenin I. Satırındaki nakış kelimesi بس yazılmıştır.⁸

VII — Eyvanın arka divarı bordüründe şu âyet yazılıdır. Sure: 2 âyet 255

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝ اللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَىُّ الْقَیُّوْمُ لَا تَاْخُذُهٗ سَنَةٌ وَّلَا نَوْمٌ لَّهٗ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِیْ یَشْفَعُ عِنْدَهٗ اِلَّا بِاِذْنِهٖ یَعْلَمُ مَا بَیْنَ اَیْدِیْهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا یُحِیْطُوْنَ بِشَیْءٍ مِنْ عِلْمِهٖ اِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِیُّهٗ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ وَلَا یَـُٔودُهٗ حِفْظُهَا وَ هُوَ الْعَلِیُّ الْعَظِیْمُ

Türkçesi “ondan gayri İlâh olmayan Allah diri ve kayyumdur. Onu uyuklama ve uyku alamaz. Göklerde ve yerde olan şeyler onunundur. İzni olmaksızın onun indinde şefaât eden yoktur. Halkın önünde ve arkasında olanı (istikbal ve maziyi) bilir. İnsanlar onun ilminden, onun istediğinden başkasını ihata etmezler. Kürsüsü gökleri ve yeri alır. Onun hıfzı onu yormaz. O pek yüksek ve pek büyüktür.” (tercümeli Kur’anı kerim sahife: 37).

VIII — Eyvan mihrabının dış bordüründe şu yazılar vardır. Sure: 3 âyet: 18 ve 19 dan bir kısım.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝ شَهِدَ اللّٰهُ اَنَّهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ وَالْمَلٰئِكَةُ وَاُولُو الْعِلْمِ قَاٰمًاۢ بِالْقِسْطِ ۝ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَزِیْزُ الْحَكِیْمُ * اِنَّ الدِّیْنَ عِنْدَ اللّٰهِ الْاِسْلَامُ

Türkçesi “Allah ve Melekler ve ilim sahipleri şahadet ederler ki ondan başka adalet ile kaim ilâh yoktur. Ve aziz, hakîmdir. Allah indinde din, İslâm dinidir.

III. ARŞIV KAYITLARI

Kitabesinde, medresenin İmam-ı âzam mezhebinde olan fukaha ve fıkıh müntesiplerine, yani medrese talebesine vakfedildiği tasrih edilmiştir. Bundan da anlaşıldığına göre, medresenin bir vakfiyesi dolayısıyla gelirleri ve giderleri vardı. Esasen bu kabil vakıf müesseselerin binaları yapıldıktan sonra arazi, emlakten ve başka bir çok şeylerden vakıflar yapılır, bunlardan elde edilecek hasılatın nasıl idare ve ne gibi hizmetlere sarfolunacağı tespit olunur. Müessese başka

⁸ Ahmet Tevhit, Konyaya bir seyyahat, gayri matbu nüsha sahife 71.

bir yardıma muhtaç olmadan asırlarca idare ve idame olunabilirdi. Sırçalı medrese de böyle idi. Maalesef esas vakfiyesi bulunamadı. Konya Müzesindeki Şer'îye sicil defterlerinde, Vakıflar Umum Müdürlüğü arşivinde bu medreseyi alâkalandıran bir çok kayıtlar varsa da, vakıf ve tevliyet şartları hakkında aranılan uzun ve esaslı bilgileri ihtiva etmemektedir. Medrese vakfiyesinde tevliyet ve müderrislik cihetleri için şartlar konulmuş olacak ki, arşiv kayıtları hep mütevellî ve müderrislerin tayinleri ve azilleri hakkındadır. Şöyle ki, Şer'îye sicil defterinde bu medreseye mütevellî tayini hakkında Zilhicce 1078 (1668 M) tarihli Berat sureti vardır.⁹ Bu defterlerde bir de medrese evkafından bir debbağ dükkânının icarı hakkında Zilhicce 1085 (1675. M) tarihli bir kayıt vardır.¹⁰ Vakıflar Umum Müdürlüğü arşivinde bulunan kayıtlardan bir kaç tanesini zamanındaki tayin ve tevcih hususiyetlerini olduğu gibi aksettirmiş olmak için aynen alıyorum.

Medresei Sırçalı Maa Tevliyet der Konya

Eb ül-Fazıl şeyh Es'seyit Ahmet efendi arzuhal sunup medrese-i mezbûre maat-tevliye ruus-i hümayûn ile mutasarrıf Mustafa efendi fevt olup medrese-i mezbûre mahlule olmağla kendüye verilmek babında inayet rica ve medrese-i mezbûre maa-t tevliye tevcih olunmak üzere faziletli şeyh ül-İslâm mevlâna Abdullah efendi hazretleri işaret etmeleriyle Anadolu Muhasebesinde medrese-i mezbûre müderrisliği vazife-i muayyene ile Seyyit Mehmet efendi üzerinde bulunmakla işaretleri mucibince tevcih olunup ... fi 5 Safer 1124 (1712) M.¹¹

Maat-tevliye vakfi medresei Sırçalı der Konya

Vazifei muayyene ile zikrolunan medresenin müderrisi ve vakfının mütevellisi olan Eb ül-Fazıl Şeyh Es-Seyit Ahmet efendi diyarı aharda mutavattın ve târik-i hizmet olup medrese-i mezbûrede olan talebe-i ulumu perâkende ve tevliyet umuru muattal kalmağla erbab-ı istihkaktan Veliyyü-din efendi ve Hüseyin efendi ehli ilim ve

⁹ Konya Müzesi Şer'îye sicil defterleri defter 17: Sahife 286.

¹⁰ Defter: 35: Sahife 141.

¹¹ Vakıflar umum müdürlüğü arşivi, Anadolu tafsili 1121-1128 defter: No 234 sahife: 50.

mahal ve müstahik ve tedrise kadir olmalarıyla berveçhi iştirak vermek ricasına Konya kazası Naibi Seyyit Mehmet efendi arz ve medresei mezbure tevliyetiyle erbabı istihkaktan mezkûrana alel-iştirak tevcih olunmak üzere faziletlu Şey ül-İslâm mevlâna Ataullah Mehmet efendi hazretleri işaret etmeleriyle mucibince tevcih olunmak... fi 28 Rebi'ul-Evvel 1125 (1713 M.)¹².

Erbabı istihkaktan Esseyit Mehmet efendi arzuhal sunup medine-i Konyada vaki Sırçalı medresesi vakfının vazife-i muayyene ile müderrislik ve tevliyeti babası Eb'ül-Fazıl Şeyh Esseyit Ahmet efendinin, bundan akdem üzerinde iken 1133 (1720 M.) tarihinde vefat ettikte sağır bulunmağın zikrolunan müderrislik ve tevliyet pederi mezbûrun mahlulünden Hüseyin efendi ve Mehmet efendi ve Seyit Süleyman efendi ve diğer Mehmet efendi nam dört nefer kimesnelere tevcih olunduktan sonra mezbûr Hüseyin efendinin tevliyeti mezbureden hissesi ref'inden 1138 (1725 M.) senesinde Umran zade Mehmet efendi ile ahar Mehmet efendiye bad et-tevcih refilerinden Esseyit Elhac Mustafa efendi ibni Seyyit Hacı Aliye tevcih ve Mehmet efendi ve Seyyit Süleyman efendi dahi fevt olmalarıyla onların dahi mahlullerinden zikrolunan müderrislik ve tevliyette hisseleri sülâle-i Hazret-i Ömer Radyallahü taalâ anhö'den Esseyit Elhac Mustafa efendi ibni Esseyit Hacı Ali ile mevlâna Ahmet efendi ibni Hüdaverdi'ye 1138 (1725 M.) senesi Şevvalinde tevcih ve merhum diğer Mehmet efendinin dahi tevliyeti mezbûreden hissesi ref'inden mezkûran Umran zade Mehmet efendi ve ahar Mehmet efendiye verildikten sonra refilerinden zikrolunan tevliyet ve müderrislik rubu hisselerine mutasarrıf-ı mezkûr Ahmet efendi ibni Hüdaverdi'ye tevcih olunup veçhi meşruh üzere zat-i mezkûrların üzerlerinde olup olveçhile babası nan pâresinden mahrum kalmağın erbabı istihkaktan ve evlâdı ulemadan ve emri maaşta şiddet i ihtiyacı olup her veçhile sezay-i merhamet ve mahall-i inayet olmağla olbapta istid'ayı inayet ve merhamet etmeğın zikrolunan müderrislik ve tevliyet cihetine mukaddema mutasarrıf olan Eb ül-Fazıl Esseyit Ahmedin hiyni fevtinde oğlu Esseyit Mehmet sağır olmağla medrese maa -ttevliye eşhası adide tasarrufunda olarak elyevm dört neferin üzerinde idüğü derkardan mefhum olup sahibi arzuhal dahi babası ekmeği alınmasına

¹² Aynı defter sahife: 230.

tahsili istidat eylediği ihbarı sikat ile malûm olmağla zikrolunan dört nefere teşrik ile sahibi arzuhalın beşinci olmak için hissei tasarrufuna berat verilmek üzere mecmâi eştat il-fezail vet-tuka matlaı envar il-maarif vel-ulâ haizi şerefeyil-fıkıh vel-vera' hadim-i tarafe yil-ehvai vel-bilde' bilfiil şeyh ül-İslâm ve Müftü ül-enâm olan semahatlu faziletlu İshak efendi hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih ve berat verilmek babında. 17 Ramazan 1146. (1733 M) 13.

Esseyit Emrullah ile Seyyit Ali ve Seyyit Feyzullah veledan-ı Esseyit elhac Mustafa arzuhal sunup medine-i Konyada vaki Sırçalı Medresesi vakfının rubu' hisse müderrisliğine mutasarrıf kain pederleri ve babaları Esseyit Elhac Mustafa efendi ibni Seyyit Hacı Ali min sülâle-i Hazret-i Ömer Radiyallahü taala anhü ve yine vakfı mezbûrun rubu' hisse tevliyeti dahi başka berat ile mutasarrıf mezkûr Esseyit Elhac Mustafa efendi ibni Esseyit Elhac Mustafa efendi ibni Seyyit Hacı Ali fevt olup mutasarrıf olduğu rubu' hisse müderrislik ile rubu' hisse tevliyeti mahlul olmağla mahlûlünden kendülere tevcih ve berveçh-i iştirak yedlerine berat-i şerif-i âlişân ihsan buyrulmak babında inayet reca etmeleriyle medresei mezbûrenin rubu' hissesine maat-tevliye mutasarrıf olan elhac Esseyit Mustafa el-Ömerî mahlûlünden nısfı rubu' hisse medrese-i mezbûre ile nısfı runbu' tevliyet al el-iştirak damadı esseyit Emrullah el-Ömerî ile oğulları Seyyit Ali ve Seyit Fazl lu-llah'a tevcih buyrulmak üzere faziletlu semahatlu Şeyh ül-İslâm mevlâna Esseyit Mustafa efendi hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih olunmak [aslında böyle. ihtisar edilerek yazılmıştır.] 13 Recep 1150 (1137 M.)¹⁴.

Erbabı istihkaktan Hüseyin efendi arzuhal sunup Konya'da vaki Sırçalı Medresenin rubu' hisse müderrisliğine mutasarrıf esseyit elhac Mustafa efendi ibni Seyit Hacı Ali min sülâlei Hazreti Ömer Radiyallahü taala anhü ve yine vakfı mezbûrun rubu' tevliyetine dahi mutasarrıfı mezkûr Esseyit elhac Mustafa efendi ibni Seyyit Hacı Ali efendi fevt olup mahlûlü mezbûrun nısfı kendüye tevcih olunup yedlerine berat-i şerif-i âlişân ihsan buyrulmak babında inayet reca etmeğin mucibince medrese-i mezbûrenin rubu' hissesine maa tetevliye mutasarrıf olan elhac Esseyit Mustafa efendi el-Ömerî mahlûlünden

¹³ Vakıflar Umum Müdürlüğü arşivi. Anadolu tafsili 246 No:lu defter sahife 184.

¹⁴ Vakıflar Umum Müdürlüğü arşivi. Anadolu tafsili defter No: 248 s. 235.

nısfı rubu' hissei mezbure, maa nısfı rubu' tevliyet sahibi arzuhal Hüseyin efendiye tevcih buyrulmak üzere faziletli semahatlu Şeyh ül-İslâm mevlâna Esseyit Mustafa efendi hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mucibince tevcih olunmak . . . fi 13-Recep 1150. (1137 M.)¹⁵.

Bu tayinler 1340 R. tarihine kadar şöylece devam eder. 1287, 1289 (1870, 1872 M.) yıllarında müderrislik İshak, Osman ve Seyyit Hacı Ali ve Mehmet efendi ibni Davut uhtelerinde iken bunlardan İshak efendinin vefatıyla mahlûlünden Osman efendi binniyabe edây-i hizmet etmek üzere sağır Mehmet Niyazi ve Ali ve Âtuf ve Mehmet Emin ve Ahmet Tahir ve Mehmet bin Davudun dahi vefatıyla hisses-i mahlûlünden hissedarı Osman efendi ve rubu' ve sülûsan annısfı rubu' hissesi dahi Seyyit hafız Abdurrahman'a verilmiştir.

28 Muharrem 1312 (1894 m.) tarihinde bu cihetler birleştirilerek Ali efendiye ihsan edilmiş, mumaileyhin ihtiyar olması dolayısıyla 24 Zilhicce 1322 (1905 M.) de büyük oğlu İsmail efendiye verilmiştir. Bu müderrislik vazifesinin senevî 3600 kuruş olduğu 9 Zilkade 1330 (1911 M.) da 600 kuruş daha zam edilerek 4200 kuruşa çıkarıldığı bu sahifedeki şerhten anlaşılmaktadır. Adı geçen İsmail efendinin küçük oğlu Mehmedin ölümü üzerine müşavirler heyetinin tasdikına iktiran etmiş olan 17-4-1340 tarih ve 357 sayılı karar ile Ahaveyn zade Mehmet efendiye verilmiştir¹⁶.

Bu kayıtlara istinaden vardığımız netice şudur: Muhtelif tamirlerle medrese binası ayakta tutulmuş, 1340 Rumî (1924 M.) senesine kadar yani tam yediyüz sene faaliyetine devam etmiştir.

IV. TARİH

Sırçalı medrese kitabesinde iki isim geçer, birisi devrin hükümdarı I. Alâ üd-din Keykubat oğlu II. Gıyas üd-din Keyhusrev, diğeri medresenin bânisi Bedr üd-din Muslıh'tır.

A- II. *Gıyas üd-din Keyhusrev*: Anadolu Selçuklu devleti I. Alâ üd-din Keykubat zamanında kemal devrini yaşamış, bütün Anadolu bir idare altında toplanmış, Kilikya Ermenileri, Suriye Eyyubîleri Selçukilere tâbi olmuşlardır. Kırım ve Soğdağa ordular sevk edilerek

¹⁵ Vakıflar Umum Müdürlüğü arşivi. Anadolu tafsili defter No: s. 235.

¹⁶ Vakıflar Umum Müdürlüğü arşivi 9-1 esas defteri Sa: 129-135.

haraca bağlanmıştı. Memleket idaresinde ve hele imarında hakikaten yüksek başarılar sağlanmış, Anadolu, dünyanın en mamur beldeleleriyle bezenmişti. İçtimai hayat yükselmiş, Türk-İslâm memlekelerinde parlayan ilim ve idare adamları Anadolu'da toplanmışlardı. İşte bu ihtişamlı günlerde doğmuş, büyümüş olan Gıyas üd-din Keyhusreve Erzincan padişahlığı verilmiş, Selçuk tahtına Keykubat'ın Melike-i Âdile'den doğmuş olan küçük oğlu Kılıç Arslan veliahd gösterilmiş idi. Bu sırada Suriyenin fethi için hazırlıklar yapılıyor, ümera Kayseride toplanıyordu. Gıyas üd-din Keyhusrevde bayram tebriki dolayısıyla Kayseriye gelmişti. Verilen büyük ziyafet esnasında I. Ala üd-din Keykubat 4 Şevval 634 Pazartesi (31 Mayıs 1237 M.) gecesini zehirlenerek öldürüldü.¹⁷ Ümeranın bir kısmı ile fikir birliği yapmağa muvaffak olan II. Gıyas üd-din Keyhusrev, babasının vasiyeti hilafına hükümdar oldu. 5 Şevval 634 Pazartesi. (1 Haziran 1237 M.)

Biz burada II. Keyhusrev'in hükümdarlık günlerinde geçen siyasî ve askerî olayların en kısa bir özetini vermek suretiyle medresenin yapıldığı günleri aydınlatmağa çalışacağız. Keyhusrev hükümdar olunca, Harzem ümerasından Kır Hanı Zamantı kalesine hapsetti. Bu yüzden Harzemliler Anadolu'yu terk ettiler. Kuvvetli bir Türk boyu olan Harzemlilerin Anadolu'dan çıkarılması hiç şüphesiz siyasî bir hata idi. Tahminime göre I. Keykubat'ın vasiyetine sadakat göstermek suretiyle II. Keyhusrev'in hükümdarlığına taraftar olmayan Taç üd-din Pervane, Husam üd-din Kıymiri¹⁸, Kemal üd-din Kâmyar gibi değerli ümerayı birer vesile ile memnun ederek istifade edecekleri yerde, Sa'd üd-din Köpeğin teşviki ile idareden uzaklaştırdı. Vücutlarını ortadan kaldırdı. Yine tahminime göre öz anası Mahperi hatunun da teşvikiyle üvey validesi Melike-i Âdileyi Ankara kalesinde haps sonra idam ettirdi. Daha sabi olan üvey kardeşleri İz üd-din Kılıçarslan ile Rûkn üd-din'i öldürttü. Bu hâdiseler hükümdarlığının ilk yıllarında (634-635) (1237-1238 M.) te oluyordu. Sa'd üd-din Köpeğin hükümdar üzerindeki tesiri ve fena telkinleri ilerlemiş,

¹⁷ Bu hadisenin tafsilâtı Konyada Ala üd-din Camii ve türbeleri adındaki makalemizin 4. Bölümünde ve İlahiyat Fakültesi Dergisi sayı I-IV sahife- 155-160, da yazılmıştı.

¹⁸ Yazıcı zade Ali Selçuknamesinde böyle harekelenmiştir. Revan Köşkü Kütüphanesi 1391 No nusha sa. 590-591, 603.

yaptığı zulümler göklere çıkmıştı. İbn-i Bibî nushalarında seciyesizliği uzun uzadıya yazılan Sa'd üd-din Köpek te idam edildi. Bu suretle idare daha iyi niyetli ümera eline geçince Diyarbakır tarafları zaptolundu. Halep'te Keyhusrev namına hutbe okundu. 637 (1239 M.) yılında Baba İshak isyanı çıktı. Bu isyan sırasında hükümdar bile kendisini emniyette hissetmediği için Kubatâbâd'a sığındı.¹⁹ 639 H. (1241 M.) yılında bu isyan bastırıldıktan sonra Diyarbakır etrafında futühata devam edilerek Meyya Farkîn zaptolundu. Şarktan gelen Moğul akınları daha I. Keykubat zamanında Anadolu hudutlarına dayanmış, fakat I. Keykubat'ın dirayetli idaresi ile durdurulmuştu. 640 H. (1242 M.) yılında, yani medrese kitabesinin yazıldığı sene, Moğul orduları Erzurumu zaptettiler.

II. Keyhusrev'in idaresizliği Moğol akınlarının devamına yol açmış, 641 (1234 M.)'de Moğollar Sivasa gelmişlerdi. Moğulların ehemmiyetini de idrak edemiyen Keyhusrev, 6 Muharrem 641 (26 Haziran 1234 M.) de Köse dağında mağlup oldu.²⁰ Bu mağlubiyet Anadolu'nun Moğollar idaresine geçmesine ve Selçuk devletinin yıkılmasına kadar tesir etmiş, hakikaten felâketli bir sahnedir. Moğollar Anadolu şehirlerinden bazılarını tahrip etmekle beraber, ağır şartları ihtiva eden bir sulh yaptılar. Muharebe meydanından kaçmış olan II. Keyhusrev ve ümera bu sulh üzerine meydana çıktılar. Derlenip toplanmağa çalıştılar. Kilikya ermenilerine iltica eden II. Keyhusrev'in ailesi efradı Ermeni kıralı tarafından Moğollara teslim edilmişti. Buna müteessir olan II. Keyhusrev sahip Şems üd-din İsfehâni kumandasında Ermenistana bir ordu gönderdi. Tarsus muhasara olundu. Büyük bir muvaffakiyet kazanılmadan sulh edildi. Selçuk orduları Tarsustan çekildi. Hayrullah efendi tarihi, İbni Bibi nushaları, hükümdarın bu esnada öldüğünü yazarlar. Hayrullah efendi tarihinde Köse dağı mağlubiyetinden sonra üç sene kadar Antalya, Alaiye taraflarında dolaşip Ermenistanda Rupenyan familyasından olan Ermeni prensleriyle vakit geçirmekte iken 25 Safer 644 (12 Haziran

¹⁹ Kubadâbât hakkında Anıt Dergisi sayı. 10, İlâhiyat Fakültesi Dergisi sayı. 2-3, Türk Tarih Kurumu Belleteni sayı 66. Türkiye Turing ve otomobil Kurumu Dergisi sayı 164 te neşriyatım vardır.

²⁰ İbni Bibi muhtasarı tercümesi Sa. 217. Bu kitabın mufassal olan El-evamir ül-alâiye fi umur il-Alâiye'de 12 Muharrem 641 Perşembedir. Türk Tarih Kurumu neşriyatı tıbbî basım Sa. 517.

1246 M.) de hafakan marazından vefat ettiği tespit olunmuştur²¹. Üstad Halil Etem bey, II. Keyhusrev'in Kalunorusta füc'eten vefat ettiğini Ermeni müverrihi Sinpattan, ümerası tarafından boğulduğunu da Cenabiden naklen yazmıştır.²² II. Keyhusrev, Mengüç oğullarından Muzaffer üd-din Behram şahın kızı ile evlenmişti. Sonra Gürcü Melikesi Rusodan'ın kızı Tamar hatun ile de evlendi.²³ Me-hazlarımızda Halep beyi Melik Aziz'in kızı Gaziye hatunla evlendiği de yazılıdır. Keyhusrev'in üç erkek iki kız çocuğu olmuştur. Bunlardan İz üd-din Keykâvus Tarih Encümeninin Osmanlı tarihine göre²⁴ Türk anadan, Kılıçarslan Rum cariyeden, Alaüd-din Keykubat ile kız kardeşi Gürcü Tamar hatundan doğmuşlardır.²⁵

Medresenin bânisi Bedr üd-din Muslıh'a gelince :

Sırçalı Medreseden bahseden kitaplardan bugüne kadar görebildiklerimde²⁶ Bedr üd-din Muslıh'ın hal tercümesine dair bir malumata raslanamaz. Bu muhteşem ve tezyinat bakımından fevkalâde zengin eseri yaptıran ve onu İmamı azam Ebuhanife mezhebi fukahasına vakfeden Bedr üd-din Muslıh'ın ehli sünnet mezhebinden, dindar bir müslüman, çok zengin bir tüccar yahut yüksek memuriyetlere nail olmuş servet yapmış ümeradan birisi olması lâzım gelirdi. Bu ciheti aydınlatmak için Selçuk devri me hazlarını taramak icap ediyordu. Biz böylece yaptık. Müşarünileyhin kim olduğunu tespit etmek mümkün oldu. Ve anlaşıldı ki Bedr üd-din Muslıh, Selçuk üme-

²¹ Cilt I. Sa. 33.

²² Kayseriye şehri Sa. 85.

²³ II. Keyhusrev Tamar hatunu çok sevmiş, paralarını-Kiyanyan Mülükünden Husrev Perviz'in yaptığı gibi-bir arslan ile bir insan yüzünü ifade eden doğan güneşi musavvir Şir-i Hurşidi kazdırmıştır ki, arslanın Keyhusrevi, güneşin de Tamar hatunu temsil ettiği kabul edilmektedir. Meskûkât-ı İslamiye kataloğu kısım 4 Sa. 189. Kayseriye şehri Sa. 76. Şimdiye kadar yalnız meskûkâta görülen bu Şirihurşit sembolünün, II. Keyhusrev zamanında yapılmış olan Burdurun Bucak kazasındaki İncir hanı kapısı yanlarında yüksek kabartma olarak tersim edilmiş olduğunu tespit ettim. Resim: 22.

²⁴ Necip Asım, Mehmet Arif. Osmanlı tarihi cilt I sa. 446.

²⁵ Yazıcı Ali Selçuknamesi 741 de II. Keykubat'ın ana tarafından Davudî, yani II. Kılıçarslan oğlu Tuğrul şah oğlu Davud'un kızından olduğu yazılıdır.

²⁶ Dr. J. H. Löytved. Konya sahife 43. Clement Huart Epigraphie Arabe Sa. 49. Friedrich Sarre. Konya Seldschukische Baudenkmaler Sa. 10 Konya ve rehberi sa. 65. Konya eski eserler kılavuzu sa. 50. Tarihî Turistik Konya rehberi sa. 66.

rasının seçkinlerinden II. Gıyas üd-din Keyhusrev'in hâdimi, II. Alâ üd-din Keykubat'ın lalasıdır. Biz burada vukuatın seyrini takip etmekle beraber devrinin tarihî malûmatından sarfinazar edip yalnız Bedr üd-din Mushlıh'ın adı geçen hadisatı gözden geçireceğiz. Selçuk tarihinin üç kardeşler saltanatı zamanında idi, yani medrese kitabesinde adı geçen II. Keyhusrev vefat etmiş, yerine devlet büyüklerinin tensibiyle oğullarından II. İz üd-din Keykâvus hükümdar seçilmiş idi. Kardeşleri IV. Kılıçarslan ve II. Keykubat da saltanattan mahrum bırakılmayarak beraberce tahta çıkarılmışlardı. Ümera arasında bazı ihtilâflar çıkmakla beraber devlet işleri böyle yürütülmekte iken, Küyük hanın Kaanlığını kutlama töreninde bulunmak için yapılan davete II. Keykâvus iştirak etmekten çekinmiş, kardeşi Kılıçarslanı göndermişti. Küyük han Kılıçarslana iltifat etmekle beraber Keykâvus'u azledip Anadolu hükümdarlığını IV. Kılıçarslana verdi. Bu suretle Kılıçarslan 646 (1248 M.)da Sivas'ta müstakillen hükümdar oldu. Ümeradan Celâl üd-din Karatay'ın delâletiyle Anadolu iki kardeş arasında taksim edildi. IV. Kılıçarslan Anadolunun tamamına sahip olmak emeliyle Sivastan hareket ederek Aksaray civarına geldi. Yapılan harbde mağlup ve esir oldu. Keykâvus buna esir muamelesi yapmadı. Tekrar saltanata ortak ettiği gibi küçük kardeşlerini de beraberlerine aldı. Devlet umurunu Celâl üd-din Karatay'a verdi. 647 (1249 M).

Küyük Han'ın yerine 649 (1251 M.) da Mengü Kaan hükümdar olmuştu.²⁷ Elçiler geldi. Keykâvus yine kaanlık merasimine davet ediliyordu. Bir çok hediyeler alarak yola çıktı.

Sivasa vasıl olduğu zaman ümeradan bazılarının Kılıçarslanı hükümdar yapacakları haberi geldi. Sivastan geri dördü;²⁸ işte bu günlerde idi, devlet umurunu idare etmekte olan Celâl üd-din Karatay'ın Kayseride vefatı haberi geldi. Ümera Kayseride toplandılar. Keykâvus'un İlhana sadakatini, Celâl üd-din Karatay'ın vefatını. Anadolunun batı taraflarında düşman zuhur ettiğini, varidat azlığı dolayısıyla vergilerin vaktında gönderilemediğini Kaana yazarak özürler dilediler. II. Alâ üd-din Keykubadı Kaan huzuruna göndermeğe karar verdiler. Bir çok hediyelerle ümeradan Seyf üd-din Turuntay, Nâip Şuca üd-din Abdurrahman lala, Hoca Bedr üd-din

²⁷ Düveli islâmiye Sa. 348.

Mushh kabzımal-Nur üd-din Abdullahı Keykubadın maiyetine vererek İlhan huzuruna gönderdiler. Bunlar gitmekte olsun arkalarından Gıyas üd-dinin annesi ile Tuğracı Şems üd-din ve Tuğracile dostluğundan dolayı onun tarafını tutan emiri ârız Reşid üd-din arkalarından yetiştiler. Bu adamlar kendilerini II. Alâ üd-din Keykubad'ın hükümdarlığına taraftar gösteriyorlardı. Her nereye varsalar memleketin saltanatı bunundur diye takdim etmekte idiler. Bu yüzden tuğracı ile Şuca üd-din Abdurrahman arasında ihtilaflar baş göstermişti. Bu hal ile yolculuk devam ediyordu. Türkistan yolunda bir hayli ilerledikten sonra bir gece II. Kaykubad'ın dergâhında işret sofrası kuruldu. Beyleri nedimleri ile eğlendiler. İçilen bâdelerin tesiriyle başları ağırlaşmış, uykuları gelmişti. Sultan da çadırına gitti. Ertesi günü beyler ve ulular saltanat çadırının önünde toplandılar. Bir hayli bekletiler. II. Keykubad dışarı çıkmayınca Hoca Bedr üd-din Mushh lalayı içeri yatak odasına gönderdiler. Bedr üd-din Mushh içeri girince sultanın son nefeste olduğunu ve derhal ruhunu teslim ettiğini gördü. Dışarı çıktı. Sultanın ölümü dolayısıyla müteessir olmuş, rengi uçmuştu. Diğer ümera vaziyeti anladılar, yapacak bir iş kalmamıştı. Yollarına devam ederek Mengü Kaan huzuruna vardılar. Hediyelerini takdim ettiler. II. Keykubad'ın ölümünü de haber verdiler. Mengü Kaan Keykubad'ın ölümü sebebinin tahkik edilmesini kat'i olarak emretti. Nekadar tahkik edildi ise de sözü uzatmaktan başka bir neticeye varılamadı. Bu esnada Anadolu'da bulunan Bayçu Noyandan elçiler geldi. İz üd-din Keykâvus ile Aksaray taraflarında harb ve mağlup edildiğini bildirdiler. Bunun üzerine Anadolu sultanlığı IV. Kılıçarslana verildi.²⁹ İbni Bibi nushalarında Bedr üd-din Mushhın kim olduğu ve Keykubadın ölümü böylece anlatılmaktadır.

Görülüyor ki İbni Bibi, II. Keykubad'ın ölüm sebebinin kapalı geçmektedir. Halbuki Aksaray'de bu mesele hakkında dikkate değer malûmat vardır. Yukarıda yazılan heyet giderken Bayçu'nun büyük bir ordu ile Anadolu'ya geldiğini gördüler. II. Keykubat kardeşine Bayçu'nun geldiğini, ona itaat edilerek memleketi kanlı bir harbtan korumasını bildirdi. Kıpçak ovasına varıp Baydu Hanı (İbni Bibide

²⁸ Mehmet Arif, Necip Asım, Osmanlı tarihi cilt. I sa. 449.

²⁹ Yazıcı zade Ali Selçuknamesi sa. 741-742 ve El. Evamirül alâiye fil Umuril Alaiyye. Tıbbı basım s. 608, 630, İbni Bibi Muhtasarı M. Nuri Gençosman tercümesi s. 249, 263.

Mengü Handı.) katına yaklaşacakları sırada idi. Konya'daki kardeşleri evhamlandılar. Keykubadı Kaânın huzuruna gönderdiklerine pişman oldular. Alâ üd-din Keykubat Kaân ile görüşünce yarlıklar alarak saltanatın kendine bırakılmasını temin edebileceğini ve bu yüzden sultanlık haklarından mahrum edileceklerini düşündüler. İki kardeş vakit geçirmeden arkalarından çavuşlar, hafiyeler uçurdular. Alâ üd-dinin lalası Bedr üd-din Muslıhı gizlice elde ederek ona bir çok mal ve timarlar vadiyle kandırdılar. Hain lala öldürücü bir zehirle sultanın hayatına kıydı. Ahlâkının düzelmesini, onun terbiye ve tesirlerinden bekleyen zavallı sultan o hainin elinde can verdi, denilmekte ve bu ölüm sebebi doğrudan doğruya Bedr üd-din Muslıha yükletilmektedir.³⁰ Bedr üd-din Muslıhın bundan sonra ne kadar yaşadığı, ne zaman vefat ettiğine dair bir vesikaya malik değiliz. Mezarındaki yazılar bozulmasa, medrese vakfiyesi elde bulunsa idi onun memuriyet unvanları ve ölüm tarihini de tespit etmek mümkün olurdu. Yavuz'un Şehzade Korkuta adamlar göndererek hükümdar olmak meylini anlayıp öldürttüğü gibi, Keykâvus ve Kılıçarslanın arkadan gönderdikleri ve II. Keykubat'ın hükümdarlığına taraftar görünenler, Aksarayî'nin hafiye ve casus dediği kimseler olabilir. Keykubadın fikrini öğrendikten sonra zehirlemiş olmaları kuvvetle muhtemeldir. Keykubat babasının sağlığında kendisinin veliaht ilân edildiğini biliyor, fakat kardeşlerinden çekindiği için ses çıkaramıyordu. Doğacak imkân ve fırsatlardan istifadeye kalkacağı şüphesizdi. Keykubat'ın zehirlenmesi Celâl üd-din Karatay'ın öldüğü 656 H. (1258 M.) yılı içindedir.³¹ Medresenin inşa tarihi ise 640 (1242 M.)'tir. Hakikaten büyük masarflar yaparak on altı sene evvel medresesini yapmış, vakıflar bağlamış olan Bedr üd-din Muslıhın herhalde artık ihtiyarlanmış bir vezir olduğu şüphesizdir ki bu zehirleme hadisesini ona yüklemekte kat'i bir sebep var mıdır? Bilinemez. Meseleye Bedr üd-din Muslıhı tarih nazarında kötölemek gibi bir siyaset karışıyor mu? bu cihetleri aydınlatacak vesikalara malik değiliz. 607 H. (1210 M.) yılında I. Keykâvus hükümdar olunca pervaneliği Celâl üd-din Kayser'e ve sahibi divanlık ve Emval defterin Hoca Bedr üd-din Horasanîye ki "hattı belağat ve inşa ve siyakat ve hesapta Rum memalikin-

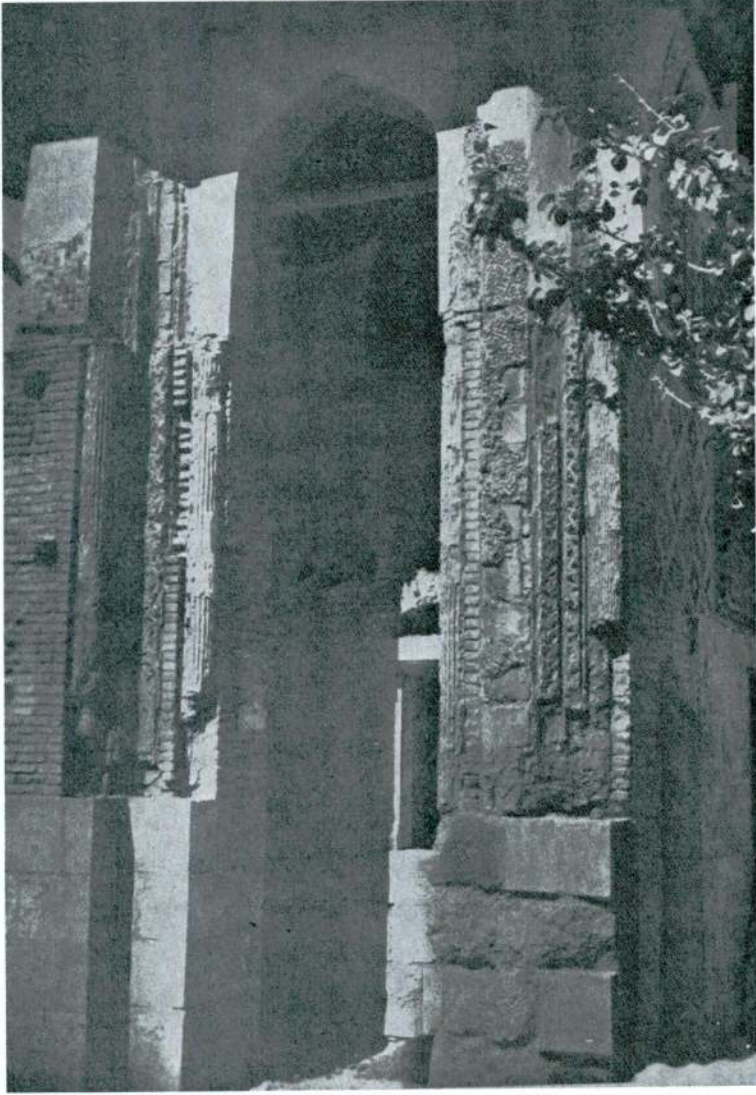
³⁰ Müsameret ül-ahbâr ve müsameret ül-ahyâr. Türk Tarih Kurumu yayınlarından s. 39, Selçuklu devletleri tarihi Aksarayî tercümesi S. 135.

³¹ Karatay'ın ölümü Aksarayî tercümesinde 656 dır. Bu hâdise Anonim Selçukname matbu nusha s. 34 'te 28 Ramazan 652 [1254 M.] de gösterilmiştir.

de nazîri yoğidi.”³² diye tavsif edilen Hoca Bedr üd-din Horasanî medresenin banisi olan zat mıdır? Bu cihet de tasrih olunmamıştır. 607 H. yılında divan sahibi ve emval defteri gibi büyük vazifeler verilen hoca Bedr üd-dinin bu tarihlerde hiç olmazsa 40-45 yaşlarında olması lâzımgelir. Bundan 49 yıl sonra, yani 656 senesi vukuatı içinde görülen hoca Bedr üd-din Muslıh, bu ise 89-90 yaşlarında olması icap eder ki bu kadar yaşlı bir vezire rütbe ve ıкта’ vadederek II. Alâ üd-din Keykubadı zehirlettirmek pek de makul sayılamaz. II. İzz-üd din Keykâvus’un hükümdarlığı zamanında divan vezirleri arasında adı geçen ve sultan Kıyas üd-dinin (II. Keyhusrev) hâdimi olarak gösterilen hoca Muslıh ise medresenin banisi olarak kabul olunabilir.³³ mehazlarda hâdim, lala, hoca sıfatlarıyla anılan Bedr üd-din Muslıh’ın II. Keyhusrevin hizmetinde bulunduğu için hâdim, II. Keykubad’ın lalası, mürebbisi olduğundan dolayı lala denildiği kitapların ifadesinden anlaşıldı. Hoca denilmesi sebebi açıklanmamıştır. O zamanlar ulemadan ziyade zengin, tüccar adamlara hoca denildiğine göre, bu sıfatın da Bedr üd-din Muslıh’ın zenginliği dolayısıyla verilmiş olması kuvvetli ihtimallerdendir.

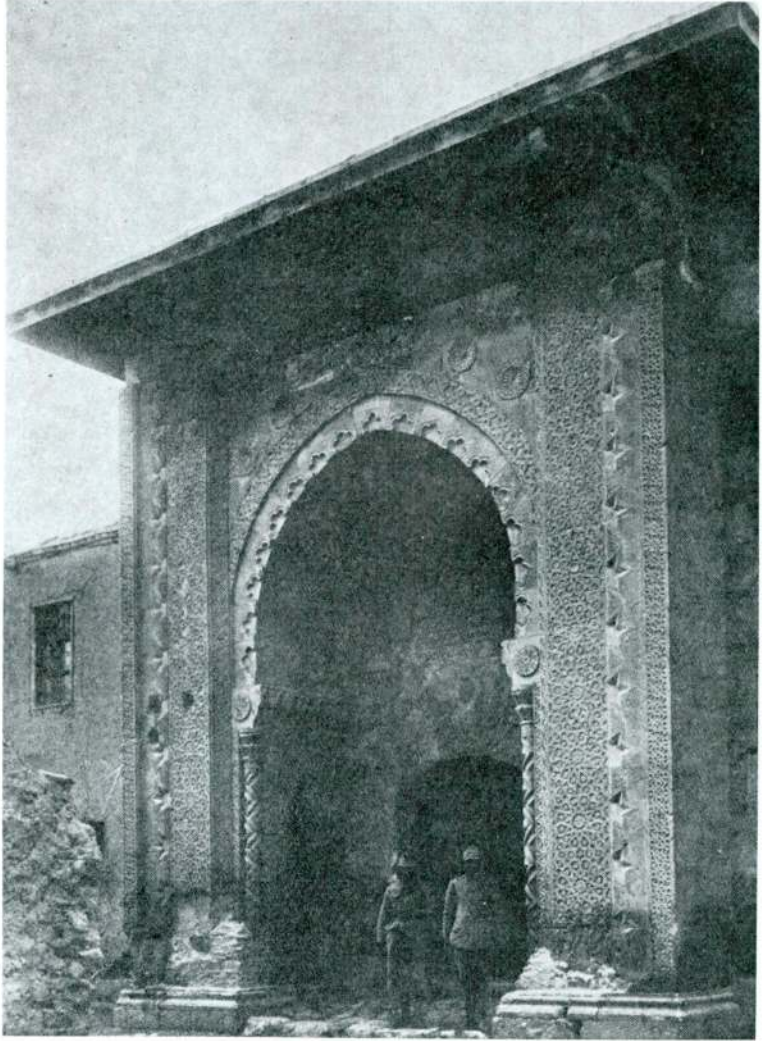
³² Tevarih-i al-i Selçuk cilt 3 müstemil bir tarih-i Selçukiyanı Rumî Türkî M. TH. Houtleidsma S. 105.

³³ Anonim Selçukname matbu nusha (Anadolu Selçukileri devleti tarihi III. metin kısma s. 51 Bu isim tercümede yanlış olarak Müslim olmuş ve kişi adları cetveline de böylece geçmiştir.

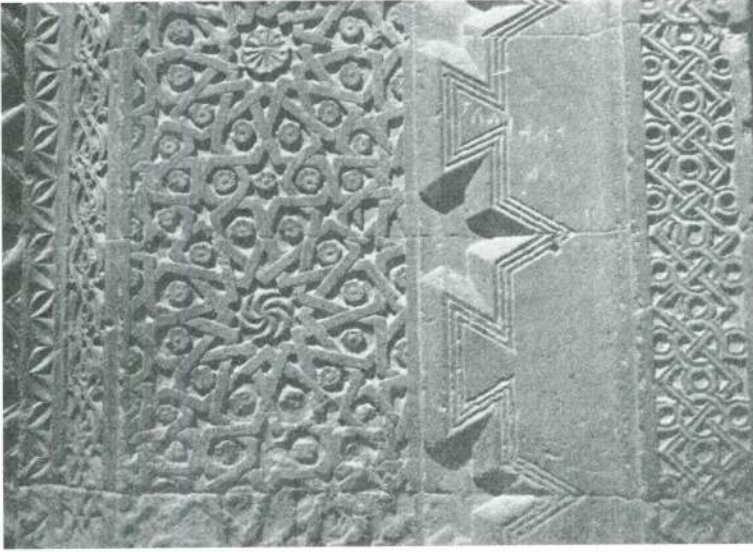

Res. 1 — Konya Sırçalı Medrese koridor sütunları.

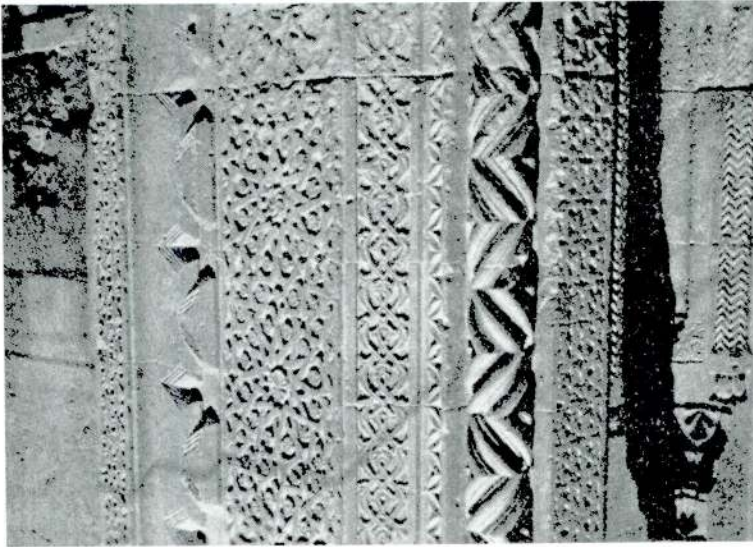
M. Z. Oral

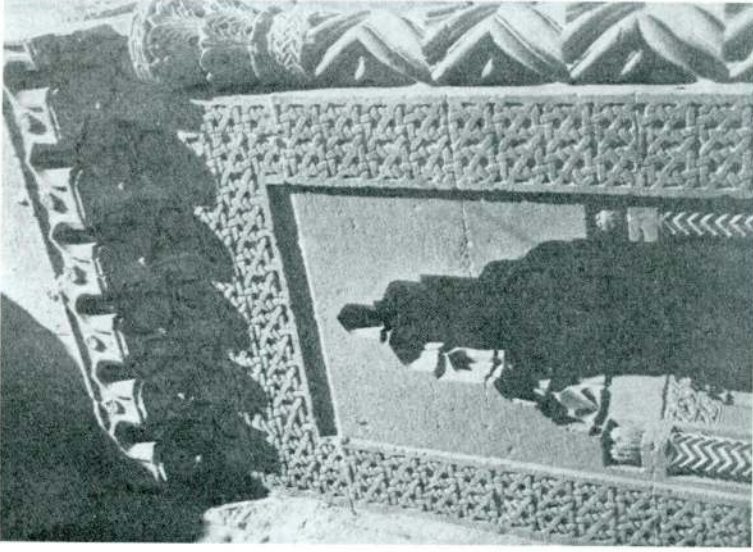
Res. 2 — Konya Sırçalı Medrese cümle kapısı

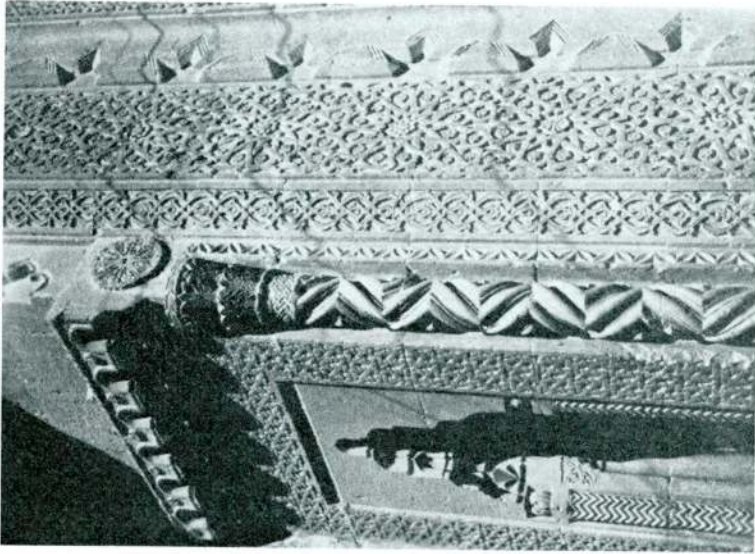
Res. 3 — Konya Sırçalı Medrese cümle kapısındaki mimarî bezemeler.

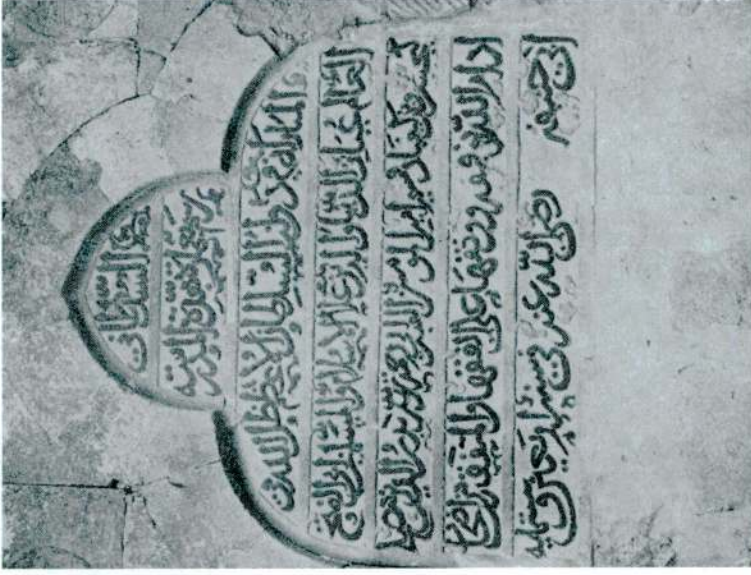
Res. 4 — Konya Sırçalı Medrese cümle kapısındaki mimarî bezemeler

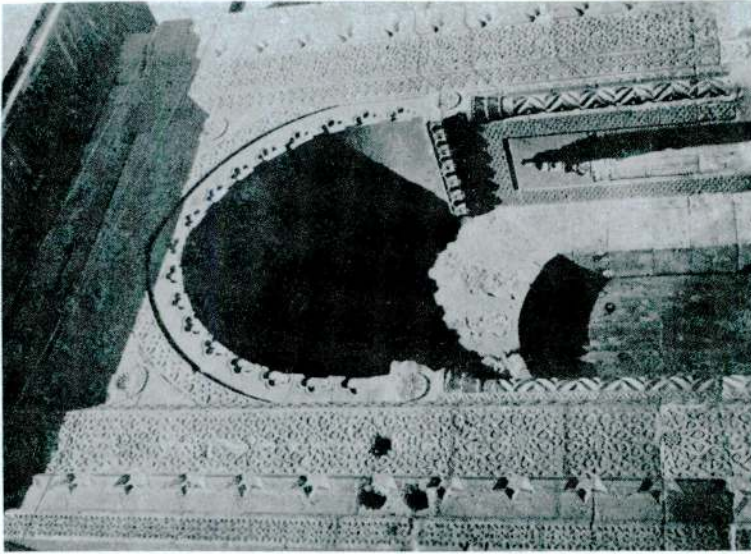
Res. 6 — Konya Sırçalı Medrese cümle kapısının daki niş.

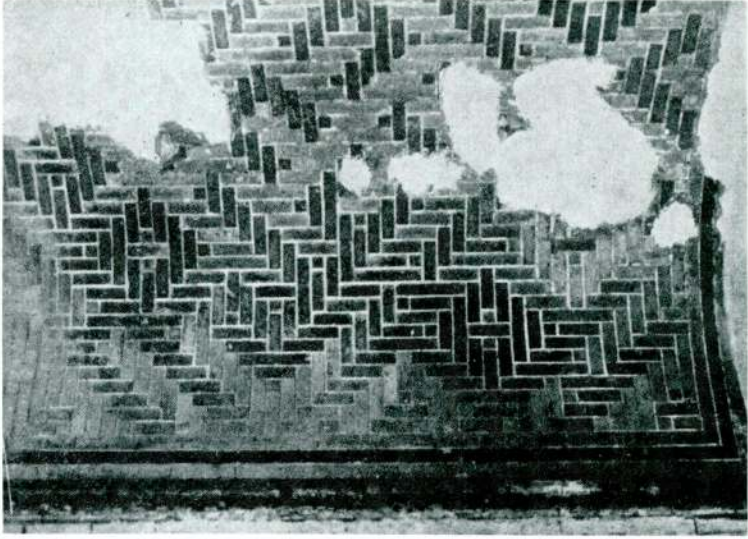
Res. 5 — Konya Sırçalı Medrese kapısı tezyinati, nişlerden biri.

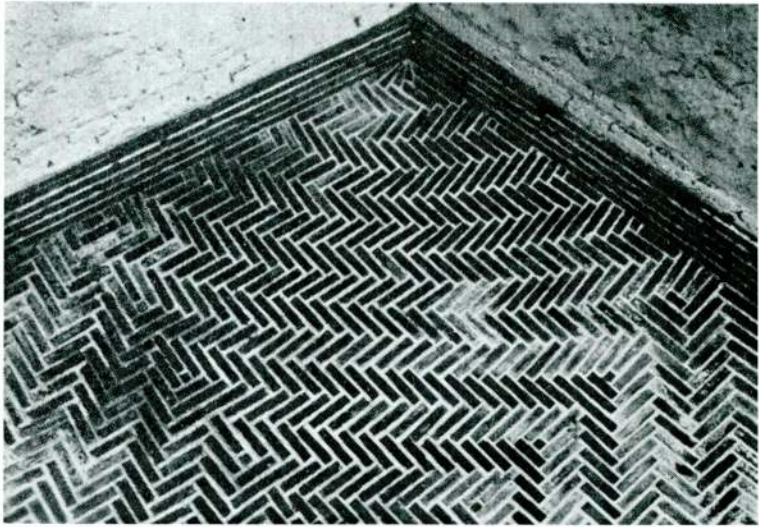
Res. 8 — Konya Sırcalı Medrese inşa kitabesi.

Res. 7 — Konya Sırcalı Medrese cümle kapısı Tak
kemerli ve giriş kapısı.

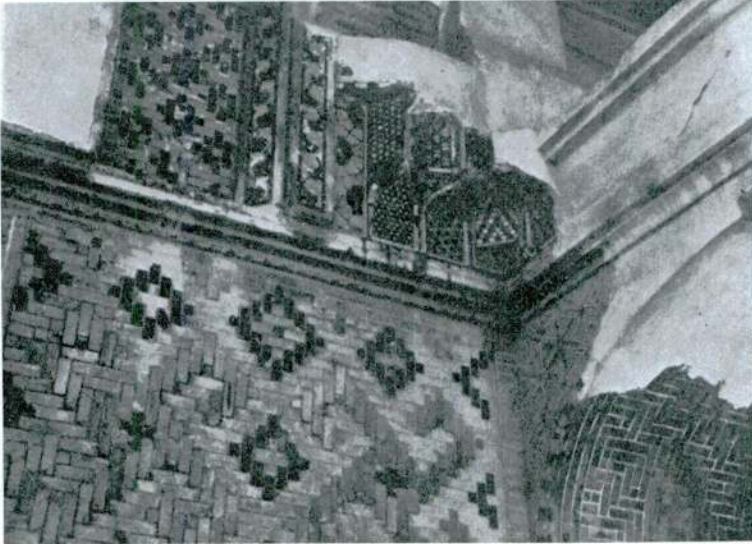
Res. 9 — Konya Sırçalı Medrese Methal yanındaki sırlı tuğla ve Çini Kaplama

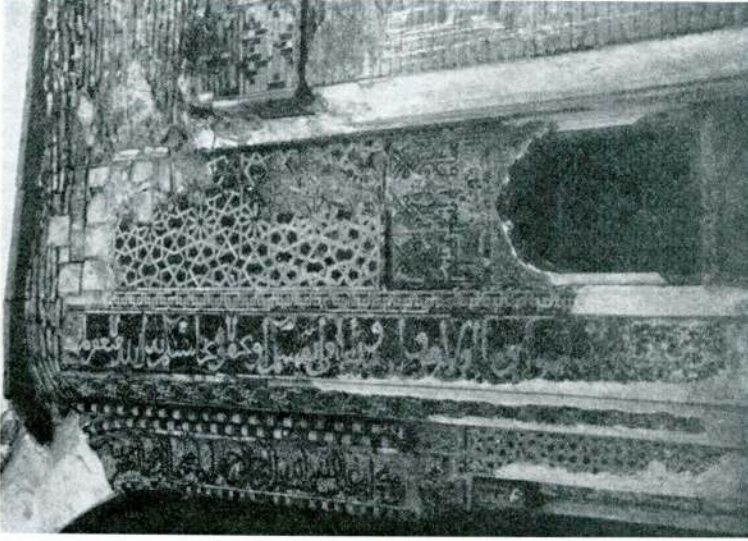
Res. 10 — Konya Sırçalı Medrese Türbe odası kubbesi.

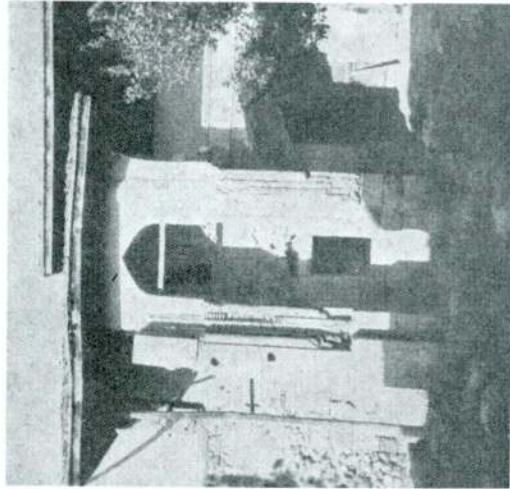
Res. 11 — Konya Sırçalı Medrese Türbe odası kubbesi ortası.

Res. 12 — Konya Sırçalı Medrese Methal yanından başlıyan
kemer içi tezyinatı.

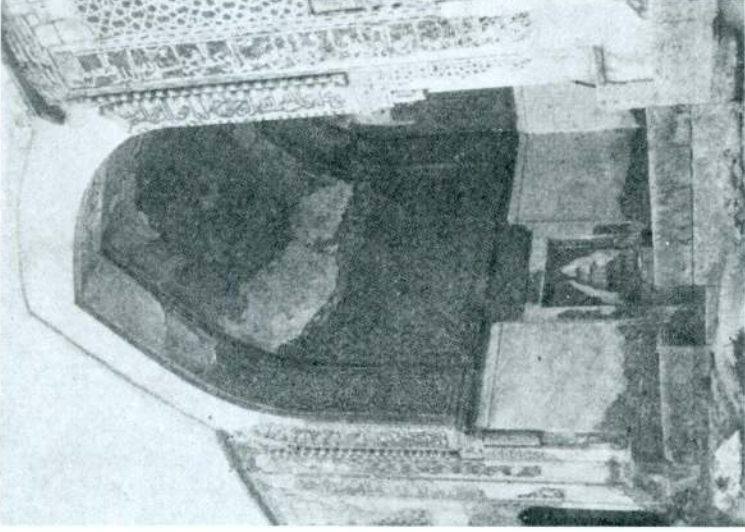
Res. 14 — Konya Sırçalı Medrese Eyvan
yanlarındaki yazı ve çini bezemeleri.

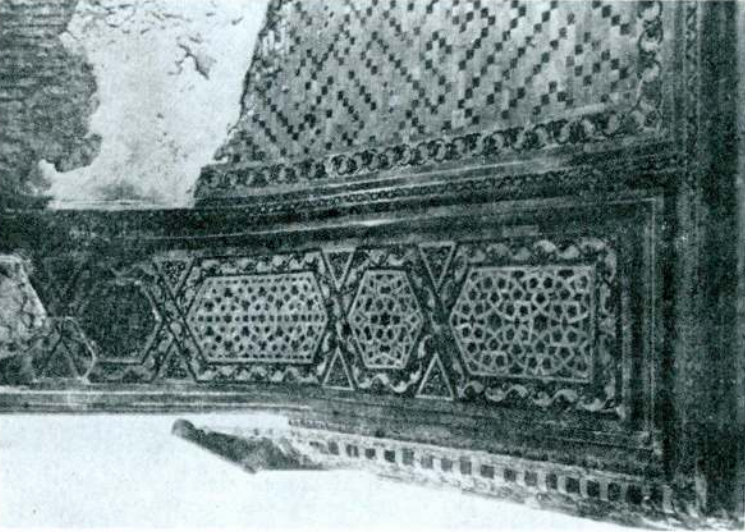
Res. 13 — Konya Sırçalı Medrese koridor
kemerleri.

Res. 15 — Konya Sırçalı Medrese Eyvan cephesi.

Res. 17 — Konya Sırçalı Medrese. Eyvan sol duvarının içten görünüşü.

Res. 16 — Konya Sırçalı Medrese. Eyvan kemeri iç bezemeleri ve Mühendis kitabesi.

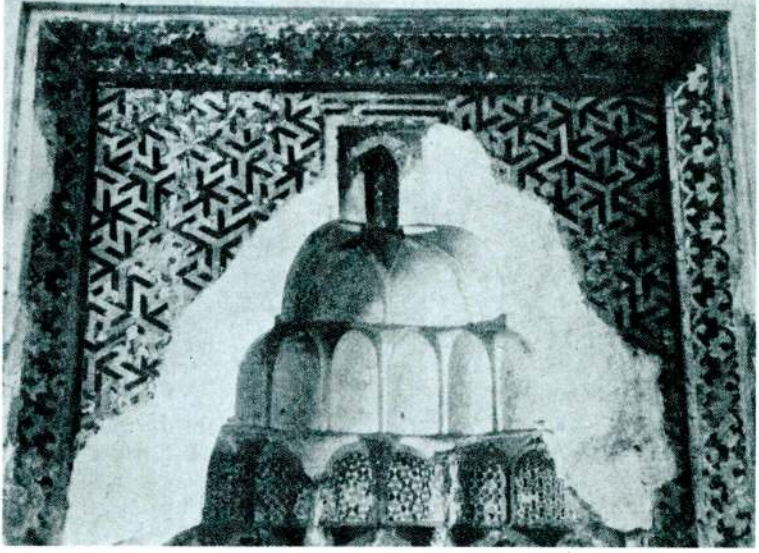

Res. 18 — Konya Sırçalı Medrese. Eyvanın içi ve batı duvarı.

Res. 19 — Konya Sırçalı Medrese. Eyvanın batı duvarında çini bezemeleri (onarımdan önce).

M. Z. Oral

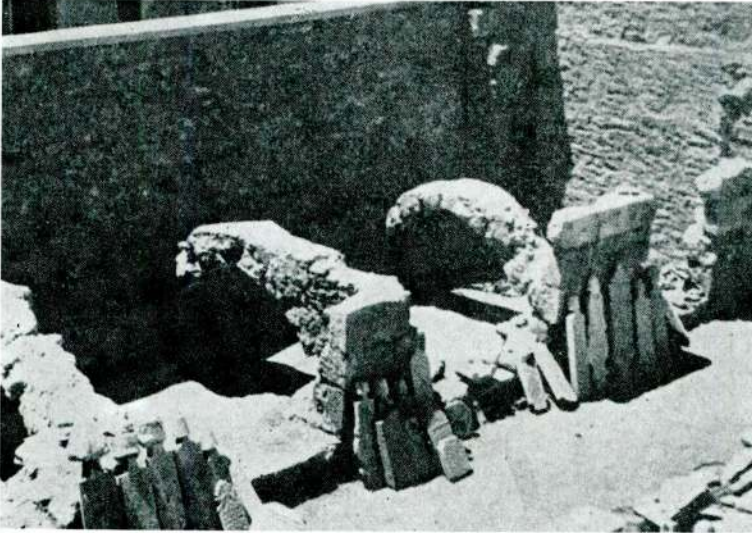
Res. 20 — Konya Sırçalı Medrese Eyvan Mihrabı.

Res. 21 — Konya Sırçalı Medrese Cümle kapısının onarımdan önceki hali.

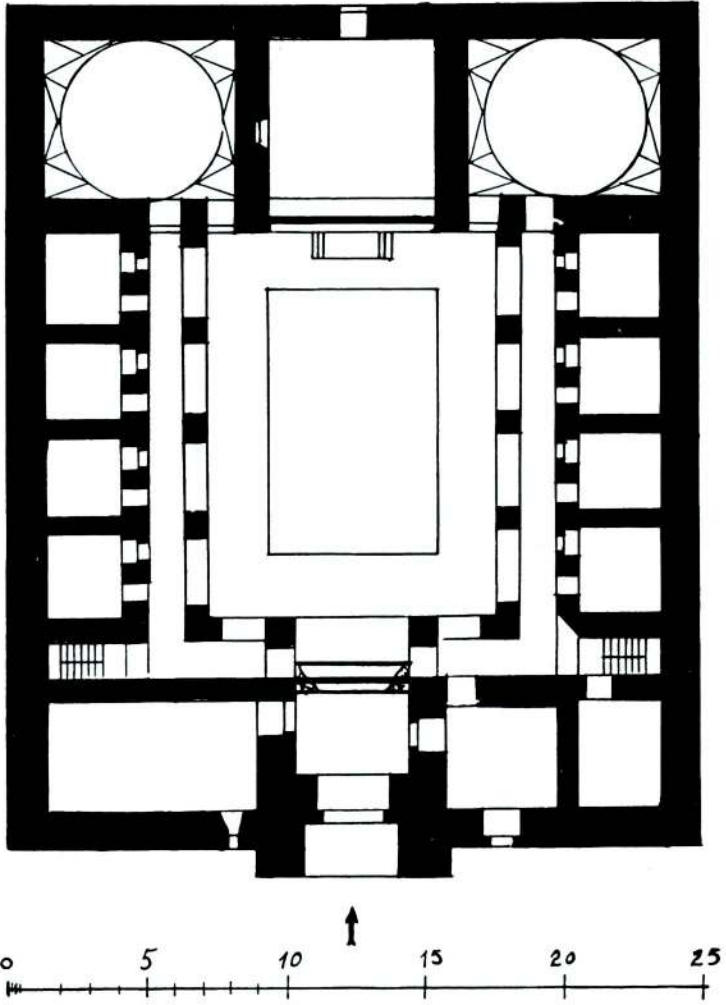

Res. 22 — Burdur Buçak kazasındaki Kervan-saray kapısında Şir-i Hurşit kabartması.

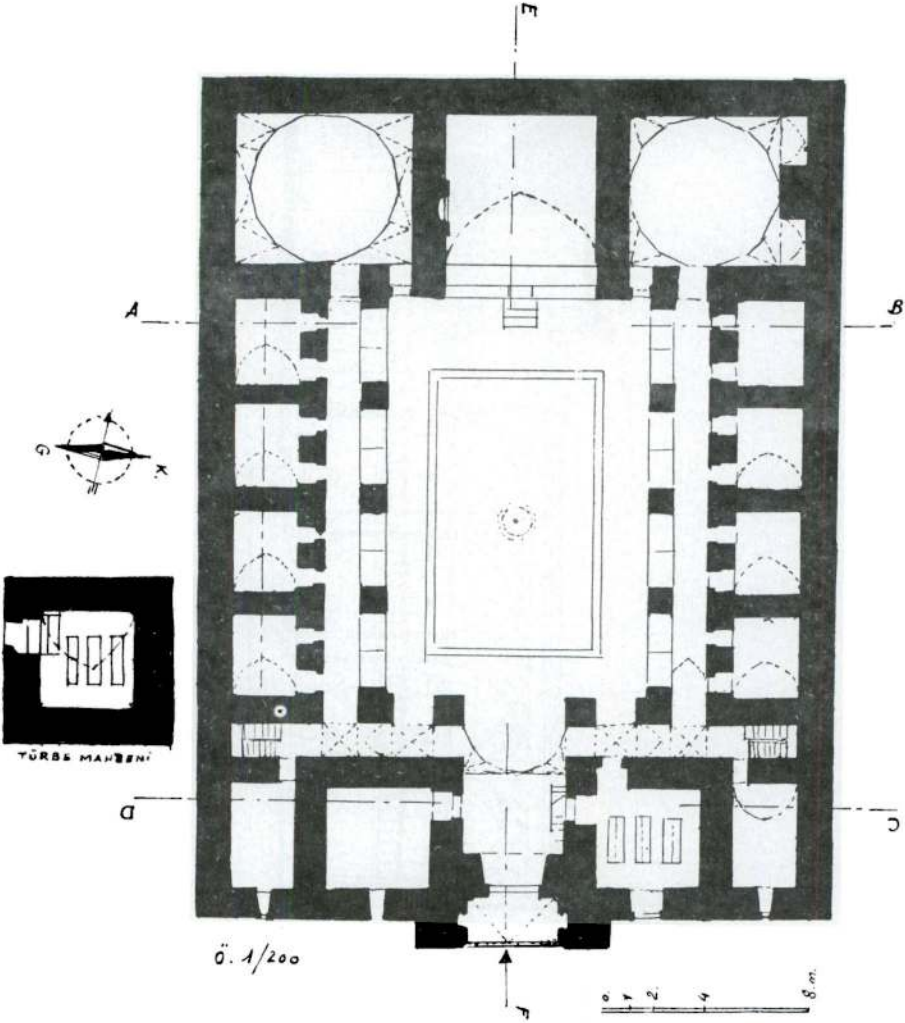

Res. 23 — Sırçalı medrese altkat odaları kemerleri.

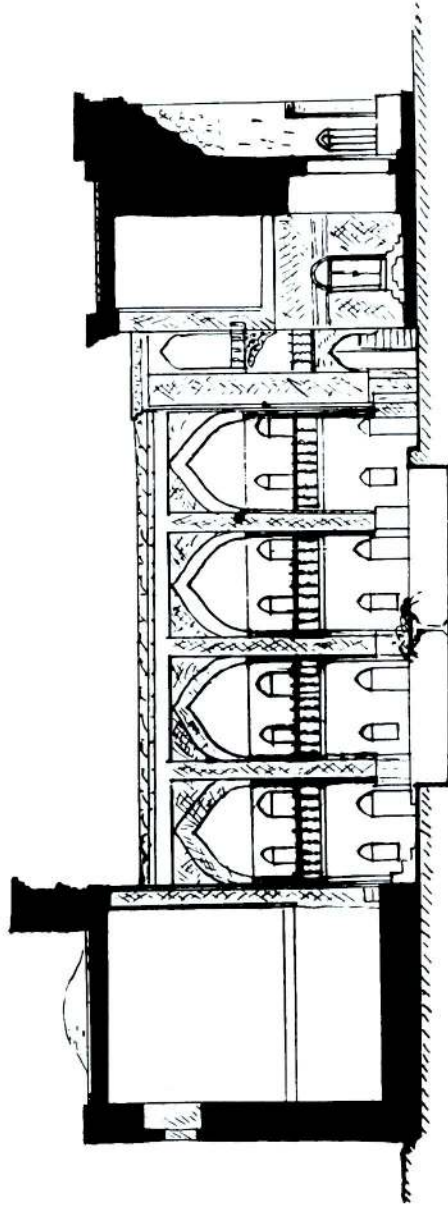
M. Z. Oral

Plân. I — Sırça medrese pilâni (Friedrich Sarre. Anadolu'da Seyyahat)a göre.

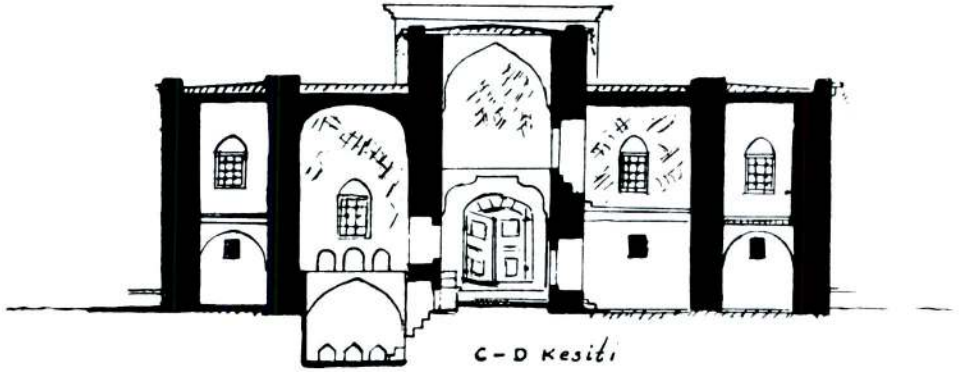

Plân. II — Sirça medrese plânı. (Halit Ongan'la birlikte tesbit ettiğimize göre).

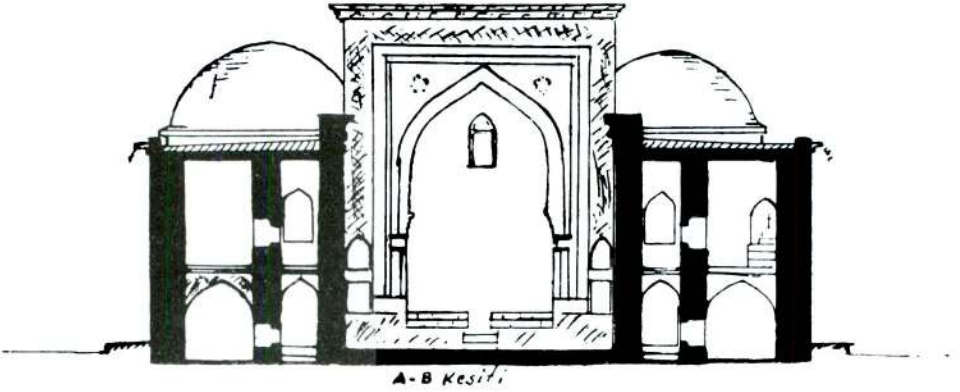

E - F Kesiti

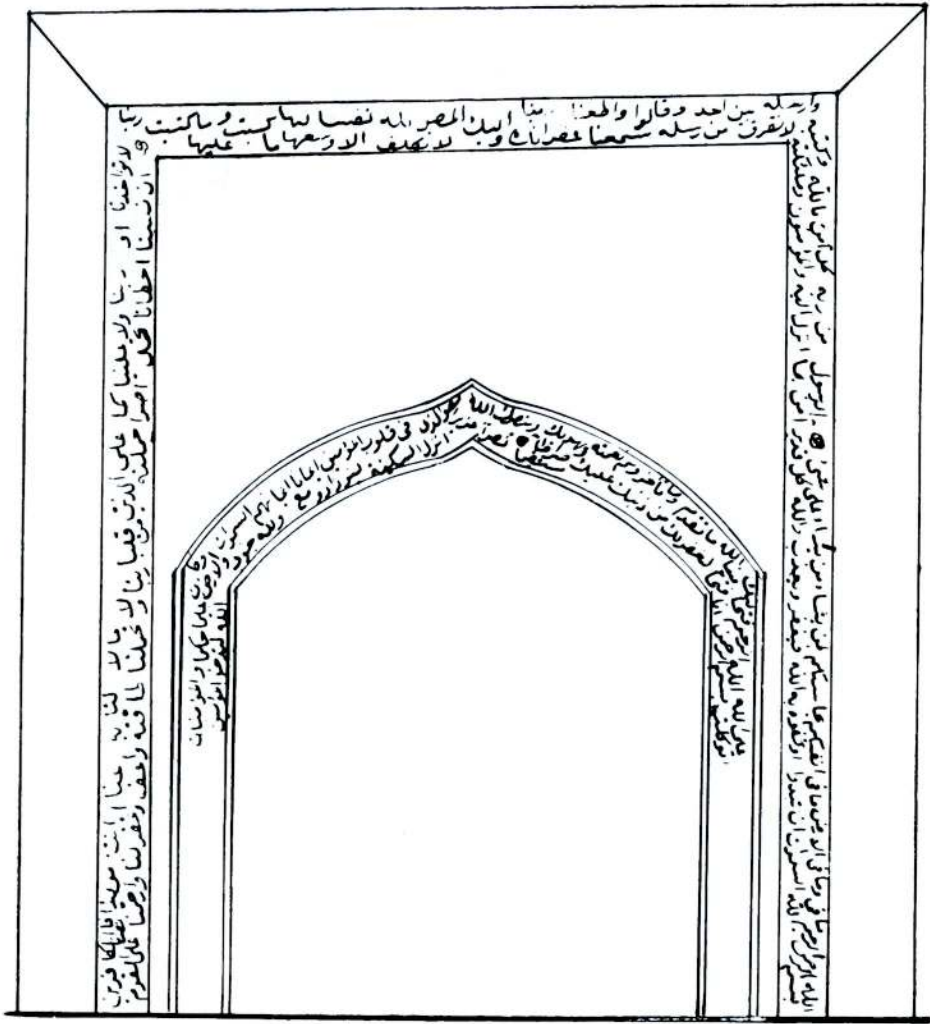
Plân III — Sircalı medresesi plân. Medrese kuzey tarafı alt ve üst kat odaları, E-F kesiti.

Plân IV — Sırçalı medrese plânı. Medresenin doğu tarafı içten görünüş, C-D kesiti.

Plân V — Sırçalı medrese plânı. Medresenin kubbeli odaları ve eyvanlar, A-B kesiti.

Plân. VI — Sirça medrese plânı. Medrese eyvanındaki yazıların aslına göre tamamı.